006516

Britanijos LIETUVIS

EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

NR. 21 (300) LONDONAS. 1953 GEGUZIS 28. VII METAI

Kilk ir Kelk!

„Br. L." Europos lietuviams artimiausias savaitraštis, greičiausiai pasiekiąs skaitytojus, todėl aktualiausias, taip pat artimas savo korespondenciniu skyriumi. Garbė jo leidėjams, prenumeratoriams ir kitais būdais palaikantiems, nes šis laikraštis lietuvių tautinio gajumo išraiška! Jis likusiems Europoje lietuviams turi būti tinkamoje augštumoje, kad tautinio gajumo misiją palaikytų ir kas savaitę ją stiprintų. „Br. L." ne tik savo aktualumu, bet ir skleidžiamomis mintimis turi laikytis gana augštai, virš Europos lietuvių išsimokslinimo ir išsiauklėjimo vidutinio lygio.

Visokių linkmių, amžiaus, visokių norų skaitytojai ima laikraštį į rankas ir, nežiūrėdami smulkiai iš eilės jieško jiems įdomiausių antraščių. Iš laikraščio skaitytojai teisėtai tad reikalauja duoti kiekvienam ką nors pririšančio, sudominančio ar reikalingo. Todėl visos sveiko gyvenimo apraiškos turi atsispindėti laikraštyje. Juk laikraštis ne tik informuoja, bet ir formuoja. Vieniems jis yra laiko praleidimo žaislas, bet gi daugeliui dvasinis maistas, gyvenimo auklė, langas į galimai tikresnį ir pilnesnį pasaulį.

Šitaip galvojant ligi šiol „Br. L" pasigesdavau ypatingai trijų rūšių straipsnelių.

1. Daugumas Europos lietuvių yra tikintieji krikščionys. Daugeliui tikėjimas yra gyvenimo atspara. O kiekviena atspara neremiama, ilgainiui sudulėja. Pageidautina laikraščio skiltyse rasti vieną kitą religinę mintį, sekmadienio progai kelias eilutes. Nereikalautina dogmatinių straipsniukų, bet jei skaitytojai rastų bent to, ką vokiečių radijofonai kasryt duoda savo klausytojams, būtų, tikiu, daugumas tuo patenkinti.

Nevisi skaitytojai prieina prie religinės literatūros; — dažnai prieitoji neatitinka jų gyviems norams savo augštumu, — todėl keletas religinių gyvenimo minčių sustiprintų jaunimo ir senimo, sveikųjų ir ligos lovoj tyliai kenčiančiųjų tikėjimo giją. Pagaliau, laikraščio puslapiai būtų panašūs į tėvynės laukus, kur tarp visokiausių gerų ir gražių daiktų, netrūko Rūpintojėlio — kryžiaus. Kas gi abejotų, kad religinė dvasios kultūra daugumai mūsų skaitytojams netiktų, ir nepalaikytų tautinio gajumo?

2. Viena svarbiausių rimto laikraščio paskirčių — skaitytojų formavimas, auklėjimas. Tautos gajumas gal ne tiek jos istorijos garsiuose varduose slypi, kiek gyvenamomis įdėjomis Žmonės sukuria įstatymus, šeimos — papročius. Sveiki žmogaus prigimčiai papročiai — tautos kraujas, gajos šeimos — tautos ateitis. Čia, tad plati laikraščio darbo dirva! Labai norėtina rasti „Br. L" puslapiuose (nors ir ne kiekviename numeryje) auklėjamųjų straipsnių. Šiandien pedagogika ir psichologija suranda naujų būdų auklėjimo srityje, — kodėl lietuviai tėvai ir priaugantieji neturėtų progos su tuo susipažinti? Dabartinėse apystovose „Br. L. daugeliui vienintėlis toks šaltinis.

3. Esame išdidžių mokslo dienų liudininkai. Medicina neatsiekia žmogaus kūną nemirtingu padaryti, o fizika - chemija - visa galinčiu. Tie šiog svaiginančiai įdomūs laikai! Visur tik žengiama pirmyn, mokslas teka nuo universiteto katedrų, srovena iš bibliotekų, užkemša radiją paskaitomis, ir t.t. ir tt. Tačiau didelė dalis skaitytojų, būdami paprastai varguoliai, ar nuskriausti jaunystėje mokslo deivės, ar neatsiekę kokios svetimos kalbos mokslui suprasti reikiamos augštumos, su ilgesiu ir pavydu žvelgia į tą vainikuojamą mokslą ir jo atstovus.

Jeigu „Br. L" po trumpute antrašte „Mokslo kampelis" būtų pašvesta šiam tikslui, ne vienas skaitytojas „mokslo mėgėjas", perskaitęs, atsidustų: — „pašėlusiai įdomu..."

Kad atverti skaitytojams mokslo vartus, nereikia tarptautiniais, nesuprantamais žodžiais aiškinti universitetų augštumoj paskutinius mokslo laimėjimus; — užtektų labai populiarios „Digest" formos aiškinimo. Svarbu, kad būtų nuoseklu, sistematiška. Bene labiausiai domina kas konkrečiausia, — o tai gamtos mokslai.

„Br. L" pasidarytų savotiškas „liaudies švietėjas" — Liaudies Universiteto atstovas. Nėra perdaug pasakyta, priešingai, — juk reikia — pakelti daugelio skaitytojų išsilavinimo žinyną! Mokslo populiarizacija yra žymus įnašas į mūsų tautos kultūrą. Pagaliau, šios žinios lieka galvose, kai politinės naujienos — viendienė duona.

Kas visą tą darbą gali atlikti?

Dabartinėse sąlygose darbas gula ant redaktoriaus pečių. Gal, vargšelis, jis vienas ne kartą išleidžia į pasaulį tą mūsų pasididžiuotiną laikraštį, o nevienas, persklaidęs puslapius, užverčia pyktelėjęs, „na, nėra visai nieko įdomaus!".

Kodėl taip? Trūksta bendradarbių!

Ar ne čia skaudžiausia mūsų laikraštinio gyvenimo vieta. Tiek Anglijoje, tiek Vokietijoje, tiek kitose Europos šalyse prisiglaudę nevienas intelektualas, menininkas, veikėjas. Tose šalyse yra lietuvių senų ir jaunų besidabinančių ir dar besiekiančių „Dr" titulo, tačiau, apverktinai maža tokių žmonių dvasinės kūrybos spaudoje! Išeina lietuviai augštus mokslus, savimi patenkinti ir nejaučia nė mažiausios moralinės pareigos to mokslo paskleisti saviesiems, — tiems, kurie negalėjo mokytis.

Labai būtų gražu, kad po 300 numerio „Br. L" redaktorius dažnai sulauktų ir lietuvių studentų, gimnazijų mokytojų parašytų straipsnių! Anais laikais iš Lietuvos važiuodava studijuoti į užsienius, tam kad pasisėmus iš svetur kultūros ir mokslo. Dabar gi esame užsienyje, tad kartais negalint savo kūryba ko nors originalaus sukurti, užtektų išversti geresnių straipsnelių ir patiekti laikraščiui, o per jį, skaitytojams. Išversti nesunku, o vistiek didelis įnašas tiek auklėjimo, tiek mokslo tiek kitose srityse. Naujo daug nesukursime, užtat moralinė pareiga įnešti lietuvių kultūron tai, kas kitų tautų gero sukurta ir kas mums tiktų.

Baigiant norėčiau palyginti didžiulę „Br. L" šeimą potvyniui ištikus besigelbinčioms skruzdėms. Sulipa jos kruvutėmis ant šapelių ir susispaudusios viena prie kitos nors nešamos vandens išsigelbsti, — priplaukia krantą ir vėl džiaugiasi gyvenimu. Jeigu užtektinai bus prenumeratorių, ir nemažiau gerų norų ką nors parašyti „Br.L" išneš per drumzlinus tremties vandenis sveikus lietuviškoje dvasioje, tikėjime, pakilusius mokslinėje kultūroje, gyvenimui atsparius į žmoniškesnio gyvenimo krantą.

K. J. Dėdinas,

„Br. L" atstovas Belgijoje.

KARALIENĖS VAINIKAVIMAS

B. K. BALUTIS

Šių metų birželio mėnuo prasideda Londone labai didelėmis istoriniai-tradicinėmis iškilmėmis. Birželio 2 d. įvyksta dabartinės jaunos karalienės *Elžbietos Antrosios* vainikavimas, karūnacija.

Ji vainikuojama ne tik, mūsų papročiu tariant, kaipo „Anglijos Karalienė". Ji vainikuojama ir kaipo karalienė daugelio tautų ir žemių. Vienos jų yra visai laisvos ir nepriklausomos, kaip, pavyzdžius, Kanados, Australijos, Pietų Afrikos, Indijos ir kitos *Dominijos*. Nors jos yra visai savarankiškos, bet savo laisvą valia pripažįsta vieną bendrą karalių, ar karalienę. Šios laisvos Dominijos, (drauge su įvairiomis kolonijomis ir kitokiomis teritorijomis) sudaro vieną laisvų tautų ir valstybių šeimą, vadinamą *British Commonwealth*, — lietuviškai pasakytum, laisvų ir nepriklausomų valstybių britų *Bendruomenę*.

Vyriausioji šios laisvų valstybių Bendruomenės galva yra dabar vainikuojamoji jaunoji karalienė *Elžbieta Antroji*. Todėl ir jos vainikavimas įvyksta, dalyvaujant atstovams visų Dominijų, kolonijų ir teritorijų, kurios sudaro minėtą Britų Bendruomenę, arba *Commonwealth*. Jų visų vardu birželio 2 d. jai uždedama karalienės vainikas.

* * *

Suprantama, labai tai didelė ir nepaprastai visoms britų tautoms šventė. Bet ji turi labai svarbios reikšmės ir kitiems. Nes tai gyvas pavyzdys, kaip išmintingai gali susitvarkyti ir kitos laisvos tautos ir valstybės, susiburdamos laisvu noru į valstybines bendruomenes. Britų Commonwealth'e karalienė (ar karalius) nevaldo, bet karaliauja. Tad ir Elžbieta II, priimdama karališkąjį vainiką, yra ne kas kitas, kaip tos valstybinės vienybės simbolis — simbolis vienybės atsiektos laisva valia, savo interesų supratimu ir bendru susitarimu. Buvusi Britų mperija, besivystydama politinės evoliucijos keliu, teikia ytin svarbų pavyzdį, kaip įvairios tautos, rašės ir laisvos valstybės galėtų išsivystyti į modernišką laisvų tautų ir valstybių šeimą.

Kaip žinome, ši britų valstybių *Commonwelth* yra išsibarsčiusi per visus kontinentus, po visą pasaulį. Teisingai tad buvo sakoma, kad „Ant Britų Imperijos saulė niekados nenusileidžia"... Tai teisybė, kalbant ir apie šių dienų britų tautų Bendruomenę. Taigi, matome, kad laisvų tautų ir valstybių šeimos sėklos yra išbarstytos po visą pasaulį, po visus jo kampus. Visų žmonių ir tautų, kurios myli laisvę ir troškta vienybės, troškimas yra, kad ši išbarstyta sėkla galėtų prigyti ir išaugti ir visur kitur pasaulyje.

Tad ir šiandien, kai įvyksta Elžbietos Antrosios vainikavimas ir tuo mi dar sykį duodamas didžios Britų šeimos sugyvenimo ir vienybės pavyzdys, visi geros valios žmonės ir visos tautos gali tik nuoširdžiai palinkėti:

Tegyvuoja ir laimingai karaliauja jaunoji Karalienė!

* * *

Prie šių linkėjimų nuoširdžiai gali prisidėti ir lietuvių tauta. Nes Lietuvos ryšiai su Anglija ne tik labai seni, bet kas svarbiausia, visados buvo ir ytin draugingi.

Šia proga gerai bus prisiminti, kad dar 14-me šimtmetyje, kuomet Lietuvoje viešpatavo Keistutis ir Algirdas, o šioje Anglijos šalyje Eduardas III, buvo užmegstas pirmas ryšys, įvykus prekybos susitarimui tarp Lietuvos ir Anglijos. O šešiolikta šimtmetyje, kaip istorikai mums pasakoja, kuomet Anglijoj viešpatavo garsioji Elžbieta Pirmoji, dabartinės jaunos karalienės pirmtakūnė, buvo sudaryta ir pirmoji komercinė sutartis tarp Lietuvos ir šios šalies.

Taigi pažintis tarp mūsų dviejų kraštų yra sena. Bet draugingi prekybiniai ir politiniai santykiai tarp Lietuvos ir Anglijos ypatingai sparčiai išsivystė po to, kai Lietuva atgavo savo nepriklausomybę 1918 metais. Tuos laikus dar visi gerai prisimename:

Karaliaus Jurgio V-jo (dabartinės karalienės senelio), laikais Lietuva buvo pripažinta *de jure*; jo laikais taip pat buvo sudaryta (1934 m.) ir didžioji prekybos sutartis, davusi pradžią labai sparčiai išaugusiai prekybai tarp Lietuvos ir Anglijos.

Karaliaus Jurgio VI-jo (dabartinės karalienės tėvelio) laikais prekyba tarp Lietuvos ir Anglijos pasiekė savo aukščiausio išsivystymo: Lietuva parduodavo Anglijai ir pirkdavo iš jos daugiau prekių, negu iš bet kurios kitos valstybės. Tik Antrasai Pasaulinis karas ir Lietuvos užgrobimas, dėja, nutraukė (tikimės laikinai) gražiai besivystančią prekybą. Tačiau lietuviams yra brangu ir nepamirština, kad dabartinės karalienės tėvelio Jurgio V-jo laikais, kuomet Lietuvą ištiko didžiausioji nelaimė, Anglija atsisakė pripažinti Lietuvos užgrobimą, o vėliaus priglaudė pas save ir Dominijose tūkstančius benamių mūsų tremtinių.

Karalienės Elžbietos II-sios viešpatavimo laikotarpyje, tikėkime, šios šalies palankumas Lietuvai nemažės ir lietuvių tauta tikisi Jos viešpatavimo metu atgauti vėl savo laisvę ir nepriklausomybę.

* * *

Prieš 16 metų, Elžbietos II tėvelio Jurgio V-jo vainikavimo metu, tuometinė Lietuvos vyriausybė turėjo progos pareikšti jam lietuvių tautos linkėjimų, prisiųsdama tam tikslui specialią Lietuvos delegaciją į vainikavimo iškilmes. Šiuo metu, kai Lietuva po svetimu jungu ir neturi savo vyriausybės, tokios galimybės, dėja, nėra. Tačiau vis viena, laisvieji lietuviai, gyvenantieji šioje šalyje, kaip ir kitose britų Dominijose — ir apskritai visa lietuvių tauta, — sveikinti jaunąją Karalienę jos vainikavimo dienoje per savo atstovus ir organizacijos ir, lietuviškos dainos žodžiais, siunčia Jai geriausių linkėjimų:

ELŽBIETAI ANTRAJAI — ILGIAUSIŲ METŲ IR LAIMINGO KARALIAVIMO!

RUSAI NEPATENKINTI BERMUDOS KONFERENCIJA

Pravda išspausdino ilgą, vieno puslapio straipsnį, kuriame smarkiai kritikuoja rengiamą Bermudos konferenciją. Straipsnyje sakoma, kad toje konferencijoje bus svarstomi „reikalavimai Rusijai". „Tai gali dar labiau įtempti tarptautinius santykius"—sako Pravda. Pravdos nuomone, po Bermudos konferencijos, keturių didžiųjų konferencija gali būti neįmanoma. Vakarų spauda tuos rusų kaltinimus ir grąsinimus laiko įrodymu, kad Kremliuje galvojama suskaldyti vakariečių vieningumą.

Karachi. Lankydamasis čia Foster Dullės pareiškė, kad JAV sveikintų Viduriniųjų Rytų gynybosi organizaciją.

New Yorkas. Siamo ambasadorius JAV gavo instrukcijas iš savo vyriausybės painformuoti Saugumo Tarybą, kad Laoso įvykiai grąso taikai.

GRIZO IS PRATIMU

Į Lenkiją iš Korėjos grįžo grupė artilerijos ir šarvuočių karininkų, kur jie studijavo modernaus karo taktiką. Dar viena tokia grupe tebevieši Korėjoje. Tuo tarpu pačioje Lenkijoje, sakoma, yra 100.000 antikomunistinių partizanų. Jų veikla krašte vis labiau jaučiama.

Rodonoji Armija panaikino savo praėjusiame kare pagarsėjusias prieš lėktuvinės divizijas. Jos sujungiamos su artilerijos dalinais.

Čekijoje suorganizuoti ir stropiai mokomi „raudonieji partizanai". Tai dažniausiai jauni komunistai, kurie stropiai mokomi partizaninės taktikos ir rengiami karui su „įsiveržėliu iš vakarų". Pati organizacija yra sudaryta vokiečių nacių „Wehrwolf" jaunimo organizacijos pavyzdžiu.

Vašingtonas. JAV augštasis teismas atmetė šnipų Rosenbergų apeliacijos skundą. Rosenbergai buvo svarbi grandis JAV atominio šnipinėjimo aferoje ir, manoma, jie žino daug paslapčių apie Rusijos šnipų tinklą JAV-bėse, bet iki šiol atsisakė kalbėti apie savo sėbrus. Vienintelė galimybė jiems išsisukti iš elektrinės kėdės, tai... prakalbėti.

7 DIENOS

Bermudoje įvyksta trijų didžiųjų konferencija. Jos tikslas „išryškinti bendras pažiūras į kaikurias problemas, kurios turi būti bendrai sprendžiamos, kad būtų užtikrinta pasaulyje taika". Konferncijoje susitiks JAV prezidentas, D. Britanijos ir Prancūzijos ministeriai pirmininkai. Rusija į šią konferenciją nebus kviečiama.

New Delhi. JAV užsienių reik. min. Foster Dulles, lankydamasis Indijoje padėjo vainiką prie Gandi paminklo ir kalbėjosi su Indijos min. pirm. Nehru.

Tokio. Dvidešimt japonių moterų užpuolė ponią Eleonorą Roosevelt ir ištraukė ją iš automobilio. Jos norėjo interviu, bet ponia Roosevelt atsisakė. Ji nesužeista.

New Yorkas. Sunkusis JAV artilerijos pabuklas 280 mm. „Atominė Onutė" išššovė pirmąjį atominį sviedinį. Pabūklą užtaisė geriausiai ištreniruoti JAV artilerininkai. „Atominė Onutė" sveria 85 tonas. Vamzdžio ilgis 44 pėdos. Išššovė mokslininkai elektriniu būdu iš specialaus bokšto, 10 mylių nuo pabūklo. Sviedinio sprogimas buvo matomas už 75 mylių.

Maskva. Vidaus reikalų ministerija specialiu komunikatu praneša, kad sušaudyti keturi sabotažnikai, kurie JAV lektuvo parašiutais buvo nuleisti Ukrainoje. Jų pavardės: Aleksandras Lakhno, Aleksandras Makov, Sergėjus Gorbunovas ir Dimitras Remigi.

„Stars and Stripes" rašo:

„Lietuvis, meno studentas, kuris atsisakė Prancūzijos stipendijos, norėdamas emigruoti į JAV, grįžo į Europą, kaip JAV karys.

Vitalius Dragunevičius studijavo meną Freiburgo meno mokykloje ir ten būdamas padarė vieno Prancūzijos ministerio biustą, už kurį jam buvo paskirta valstybinė stipendija studijuoti Paryžiuje.

Jis atsisakė ir išvyko į JAV pas šeimą. Ten jam buvo pasiūlyta skulptūros instruktoriaus vieta meno mokykloje, bet jis turėjo šio posto atsisakyti dėl nepakankamo anglų kalbos žinojimo. Jis dirbo vienoje reklamų firmoje. Dabar Dragunevičius kalba penkiomis kalbomis.

JAV ketvirtoji divizija motinos dienos proga išsirinko savo „motina" iš Lietuvos kilusią Arno Roeseler. Ponia Roeseler studijavo Kauno universitete ir keturis metus dainavimą Kauno konservatorijoje. 1944 m. buvo išvežta į Voketiją prievartos darbams.

Londonas. Pirmą kartą istorijoje helikopteris nusileido ir pakilo iš Buckingham Rūmų kiemo. Juo skrido Edinburgo kunigaikštis stebėti Commonwealtho dalinių parado..

Maskva. Maskvos radijas praneša, kad Rusija atsisakė dalyvauti keturių didžiųjų užsienių reikalų ministerių pavaduotuojų pasitarimuose Austrijos sutarties klausimu. Savo atsakyme Malikas abejoja, kad ši konferencija galėtų būti sekmingesnė negu buvusios.

New Delhi. Adlai Stevenson, demokratų partijos kandidatas į prezidentus, kuris pralaimėjo prieš Eisenhoverį, mano, kad penkių didžiųjų susitikimas turėtų būti šaukiamas tik tada, jei yra vilčių, kad jis bus sėkmingas.

Belgradas. Tarp Jugoslavijos ir Rumunijos pasirašyta sutartis dėl Geležinių Vartų Dunojuje kontrolės. Tai pirmoji sutartis tarp Jugoslavijos ir komunistinio krašto po to, kai Tito atskilo nuo Stalino.

New Yorkas. Sodininkai ir uranijaus jieškotojai skundžiasi, kad Nevadoje daromi atominiai bandymai kenkią jų darbui. Po sprogimų ore buvę tiek daug radioaktyvumo, kad geigerio aparatai nerodę, kur yra rūdos klodąj. Sodininkai skundžiasi, kad po sprogimų buvę staigūs šalčiai, kurie sunaikino jų derlių.

AUDRA ANGLIJOJE

Po nepaprastai gražaus ir šilto oro Angliją nusiubė smarki audra. Ypatingai buvo paliesta šiaurinė Anglija, Midlandas ir kaikurios vietos pietuose Trys žmonės buvo užmušti žaibo ir eilė namų sugriauta.

300

Esame negausi ir materiališkai neturtinga tauta, todėl mes negalime stoti į ginklavimosi ar pramonės vystymo varžybas su didžiosiomis galybėmis. Tačiau savo dvasios jėga mes galime sukurti niekados nesenstančias kultūros vertybes, kurios prilygtų ir didžiųjų tautų kultūros laimėjimus. Šitos vertybės mus padaro lygiateisiu ir lygiaverčiu pasaulio tautų bendruomenės nariu, kurio kultūros darbo vaisiai praturtina visą žmoniją. Lietuvio mokslininko, rašytojo, kompozitoriaus, žurnalisto ar kurios kitos srities veikėjo darbai yra ir pasiliks esamųjų ir būsimųjų kartų turtas ir bendrosios kultūros pažangos akstinas.

Mūsų tautos ilgų metų gyvenimo eiga rodo, jog ir sunkiausiomis valandomis, ir juodžiausią priespaudą kęsdami mes, kaip tauta, išlikome sveika ir gyva tik nuolat gaivinami savos tautinės kultūros srovės, kurios šaltiniais buvo lietuviškas gyvasis ir spausdintasis žodis. Ar bereikia šiandien aiškinti, kokį lemiamą vaidmenį mūsų tautoje suvaidino „Aušra", „Varpas" ar lietuviškas „Aukso Altorius"? Jeigu mūsų tauta išgyveno lietuviškosios spaudos draudimo gadynę, jeigu kova dėl lietuviško spausdinto žodžio reikalavo didžiulių aukų ir net Sibiro kankinių, tai tie faktai mums vaizdžiai parodo, kokia, žymi vieta lietuviškai spaudai tenka mūsų tautos politinėje ir kultūros istorijoje.

Atgavę laisvę, mes visose srityse šuoliais žengėme pirmyn — materialinės kultūros pažanga stebinome kitus kraštus, bet mūsų vispusiškos pažangos variklis buvo ir pasiliks mūsų tautinė kultūra ir lietuviška spauda. Pasaulio tautų bendruomenėje esame ir būsime tiek verti, kiek duosime kultūros darbo vaisių.

Tautinės kultūros ir spaudos atgaivinta ir išūgdyta mūsų lietuviška politinė sąmonė šiandien yra gili ir lietuvių tauta, kad ir baisiausiomis okupanto grandinėmis surakinta, tvirtai ir neatlaidžiai žengia kovos keliu į Laisvę. Visa mūsų tauta, tiek Tėvynėje gyvenanti, tiek išblaškyta emigracijoje šiandien teturi tik vieną gyvenimo ir kovos tikslą — Lietuvos Laisvės atstatymą. Mūsų spauda šioje kovoje sudaro vieną ryškiausių ir svarbiausių elementų.

Ir mes, atsidūrę emigracijoje, nesame išsijungę iš tautos Laisvės kovos, tik mūsų kovos laukas yra kitas ir ginklai kitoki. Mūsų niekas nepersekioja, netremia, nekankina. Naudojamės Vakarų pasaulio laisvių palaima. Savo tautos Laisvei atkovoti esame įsigiję įtakingų draugų — tiek atskirų asmenų, tiek ištisų tautų.

Kokios mūsų dorybės surado mums šiuos gausius draugus? Mūsų tikėjimas teisės ir laisvės idėjų pergalė, mūsų kieta kova ir, svarbiausia, mūsų visuomeninis ir kultūrinis aktyvumas savų šventų tikslų siekiant. Šitos dorybės visiems įrodė, jog lietuvis vertas laisvės, nes jis yra gyvas ir kūribingai pajėgus.

Netolima yra mūsų politinės emigracijos dienų pradžia, o kiek daug esame nuveikę politinėje ir kultūros ūgdymo srityje. Vargingiausiose sąlygose Vokietijoje kūrėme ir ūgdėme savas mokyklas, gausius laikraščius, leidome knygas, suorganizavome dainos, muzikos, meno grupes, netgi įsteigėme savą lietuvišką operą. Tuomet buvome fiziškai alkani, bet dvasioje sotūs ir turtingi.

Ar ne tas pats mūsų kultūros kūrybos genijus išsiveržia ir šiandien, kai gyvename, palyginti, negausiomis grupėmis išblaškyti visuose žemynuose? Turime gausias organizacijas, netgi augštesnes mokyklas, mūsų profesoriai dirba užsienių universitetuose, mūsų rašytojų ir žurnalistų plunksnos kuria naujus grožinės literatūros veikalus, žurnalus, laikraščius, išeina šimtai lietuviškų knygų, mūsų menininkai savo kūrybos darbais ir talentu imponuoja didžiosioms tautoms. Reiškia, lietuviškos kultūros laukas nedirvonuoja, bet jame nuolat sėjamos sėklos vaisiai mums duoda gyvybės eleksyro, svetimiesiems liudija apie mūsų tautos amžiną gyvybingumą, ir, svarbiausia, tie vaisiai yra įjungti į Lietuvos Laisvės iškovojimą.

Ir mes, Didžiosios Britanijos lietuviai, esame įdėję savo dalį į bendrą viso pasaulio lietuvių aktyvumo ir kūribingumo aruodą. Mūsų ne daug šioje Albiono tėvynėje, bet mūsų organizuotumas, kūrybingumas ir veržlumas nėra iš paskutiniųjų. Mes visuomeniškai ir kultūriškai esame lai

(nukelta į psl. 6)

ZINGSNIS PO ZINGSNIO

Prieš mane guli krūva popierių. Pageltusių, apsitrynusių kelionėje popierių, išmargintų sunkokai įskaitomais rašmenimis.

Paimu pirmąjį, ir skaitau:

„UŽSIENIO IR VIDAUS ŽINIŲ BIULETENIS Nr. 1. Šis savaitinis biuletenis pradėtas leisti tikslu supažindinti savo narius su užsieno ir vidaus įvykių eiga. Jo leidimas bus sustabdytas, kai atsiras galimybės išleisti laikraštį, atitinkantį visų reikalavimams. Nariai yra (turbūt prašomi: m. p.) prisidėti prie biuletenio patobulinimo. D. Britanijos Lietuvių S-ga". O toliau keturi nedideli puslapiukai, rotatoriumi spausdintų įvairių žinučių ir gale data „Londonas, 1947 m. liepos mėn. 25 d."

Tai pirmasis „Britanijos Lietuvio" numeris. Atsimenu, kai gavome jo kelis numerius stovykloje, skaitėme visi iš eilės po kelis kartus. Už tai dabar nelengva ir perskaityti, kas jame parašyta. Nepasakysiu, kad tada mes jautėme ypatingą lietuviškos spaudos badą. Vokietijoje dar ėjo visa eilė lietuviškų laikraščių ir daugelis mūsų juos gaudavo. Tačiau šis biuletenis buvo kažkas naujo. Tai buvo mūsų, mūsų pačių laikraštis! (Tegu nepyksta laikraščiai už vardo panaudojimą).

To „laikraščio" puslapių skaičius po truputį didėjo, bet toks jis išsilaikė dar ilgą laiką. Nuo 14 Nr. (1947 m. 10. 24) jis pasivadina „Britanijos Lietuvis".

Tame numeryje įdėtas ir Redakcinės kolegijos pasirašytas straipsnis „Biuletenis nauju vardu", kuriame, tarp kitako, sakoma.

„Norime, kad „Britanijos Lietuvis" ir toliau tobulėtų, didėtų ir pasidarytų tikru Anglijos lietuvių organu".

Dabar, kai jau tiek vandens Temze nutekėjo, dažnai galvoju: drąsūs turėjo būti tie pirmieji redaktoriai, kad taip užtikrinti žiūrėjo į ateitį. Gaila tik, kad nei prieš tai, nei sudarydami redakcinę kolegiją jie nepaskelbė savo pavardžių. Todėl toks partizaniškas BL ėjo iki 1947 m. gruodžio mėn. 12 d. ,kai jo redagavimą perėmė A. J. Kaulėnas ir pats laikraštis buvo pradėtas spausdinti fotostatiniu būdu. (Prieš tai fotostatiniu būdu buvo išspaudintas tik vienas Nr. 18 — suvažiavimo proga).

Nuo dabar laikraštis pradeda tikrai sparčiai tobulėti. Pagaminama pastovi antraštė, pradedama spausdinti atkarpa, gausu iliustracijų, atsiranda pastovūs skyriai, pradedama svarstyti mums aktualios problemos. 1948 m. vasario 16 d. proga (Nepriklausomybės 30 metų sukaktis) išleidžiama specialus priedas anglų kalba „Special issue", kuriame įdėta eilės žinomų anglų pasisakymai mūsų reikalu.

Nuo 15 (37) Nr. pasikeičia laikraščio formatas ir toks jis lieka iki 1949 m. Balandžio mėn. 15 d. Nr. 16 (89). Nuo šio Nr. Britanijos Lietuvis pradeda išeidinėti jau spausdintas spaustuvėje.

Tuometinis DBLS Centro Valdybos Pirmininkas P .B. Varkala rašo, kad BL jau turi 2.400 skaitytojų, tačiau pradėjus spausdinti spaustuvėje jo išlaidos padidėja ir todėl pakeliama prenumerata iki 18 šilingų metams. (anksčiau buvo 12 šil.) Redaktorium ir toliau lieka A. J. Kaulėnas. Jam talkininkauja redakcinės kolegijos nariai M. Bajorinas ir M. Šilkaitis. Tokio sąstato kolegija varė darbą iki Nr. 34 (107). Tame numeryje, tačiau randame kronikos žinutę, kad A. J. Kaulėnas C. V nutarimu atleistas iš BL redaktoriaus pareigų. BL laikinai redaguoja redakcinė kolegija. Tačiau ir vėl kolegijos sąstatas nepaskelbtas. Jos darbas neilgai truko. Nuo 40 (113) Nr. laikraščio redagavimą į savo patyrusias rankas paima K. Obolėnas. Laikraštis pradeda sparčiai gerėti ir nuo 1950 metų pradžios jau išeidinėja šešių puslapių. Laikraštis pasidaro visiškai įdomus, suorganizuoja didelį tinklą bendradarbių ir skaitytojų mielai laukiamas.

Tačiau medžiaginė laikraščio padėtis nėra gera. Prasideda nasinis važiavimas į Kanadą ir prenumeratorių skaičius nuolatos krinta. Leidimo nuostuoliai vis didėja. Leidėjai ieško vienokios ar kitokios išeities. Nutaria laikraštį reformuoti.

Pasirižtama įsigyti nuosavą spaustuvę, manant, kad laikraščio leidimas atpigs. Su leidėjo reformomis nenori sutikti redaktorius Obolėnas. Per porą metų tvarkydamas jo puslapius jis taip susigyveno, kad negali pernešti laikino jo nubiednėjimo. Jis pasitraukia iš savo pareigų.

Laikraštį vėl redaguoja nežinia kas, nuo 40 (217) Nr. ir jo leidimas atsiduria Lietuvių Namų B-vės rankose. Bet jau su sekančiu numeriu grįžta pas savo senąjį leidėją DBLS ir jo vairą į savo rankas pasiima redakcinė kolegija — M. Bajorinas, J. Senkus ir B. Daunoras.

Žinoma ši reforma laikraščiui buvo skaudi. Dalis bendradarbių pasitraukė iš darbo, kartu su senuoju redaktorium, o ir pats laikraštis vėl buvo priverstas susispausti į keturis puslapius. Bet jau su pirmuoju 1952 metų numeriu padidina savo formatą ir savo apimtimi beveik prisiveja buvusį šešių puslapių. Šitaip pertvarkytas laikraštis išsilaiko iki 1952 m. Kalėdų, kada jis vėl išeina šešių puslapių didelio formato. Nuo 9 (237) Nr. iš redakcinė kolegijos pasitraukia J. Senkus, o nuo 36 (264) Nr. jį paima redaguoti dabartinis redaktorius B. Daunoras. Nuo 12 (240) Nr. BL jau išeidinėja spausdinamas savoje lietuviškoje spaustuvėje.

Su pirmuoju šių metų numeriu DBLS į talką ateina Europos lietuvių bendruomenės ir BL tampa Europos lietuvių oficiozu. Įsiveda ir naują nuolatinį skyrių „Europos lietuvių gyvenimas", kurį parengia Vokietijos bendruomenės informacijų biuras.

Štai dabar tas šešiametis bamblys jau pasirodo 300-tąjį kartą. Nuo mažo rotatorium spausdinto lapelio išaugo iki rimto šešių puslapių laikraščio, kuris pasiekia tolimiausius kraštus, kur tik yra lietuvių. Jojo praeitis nebuvo rožėmis kaišyta. Sunkių dienų buvo daugiau, kaip skaisčių, bet jis žingsnis po žingsnio vis veržėsi pirmyn.

Nelengva jo padėtis ir šiandien, bet sukaktuvių proga tektų palinkėti, kad ir ateityje jis nepavargtų, bet, iš praeities nepasisekimų pasimokęs, vis toliau žengtų tobulėjimo keliu.

L. Tr.

PIRMIEJI ZINGSNIAI

Europos lietuvių laikraštis, didelio formato, šešių puslapių dydžio išeina kas savaitę, iliustruotas, spausdinamas savoje, lietuviškoje spaustuvėje, skaitomas ne tik Europoje, bet ir visuose kituose pasaulio kontinentuose...

Šitokiais ir panašiais žodžiais šiandien aprašome „Britanijos Lietuvį" ir tai yra tiesa. Tačiau ar daug yra skaitytojų, kurie, šiandien vartydami 300-tąjį BL numerį, prisimena pirmąsias BL kūdikystės dienas, pirmuosius žingsnius, kada jis nedrąsiai pradėjo rodytis viešumon — apdriskęs, nešvarus,liesas, mažytis, vos gyvybę rodantis „Vidaus ir užsienio Žinių Biuletenis"?

Tokiu vardu Londone gimė BL, be vystyklų prieš šešis metus, mažyčiame trečio augšto kambarėlyje prie Victorijos stoties. Tas kambarys buvo tuometinio Sąjungos reikalų vedėjo Šilkaičio miegamasis, kuriame tilpo ne tik Sąjungos raštinė, bet taip pat ir biuletenio redakcija, administracija ir spaustuvė. Čia vakarais susirinkdavo Redakcinė Kolegija, atsinešdavo parašytą medžiagą, paskaitydavo ir visi kartu pasitardavo, ką ir kaip spausdinti. „Redaktoriams išėjus, Šilkaitis traukdavo iš palovės „spausdinimo mašinas" (sudėvėtą šapirografą) ir spausdindavo „laikraštį".

Pirmąjį biuletenio numerį suredagavo tuometinis Centro Valdybos Pirmininkas P. B. Varkala. Tolimesniam darbui tęsti buvo sudaryta kolegija, kurioje man teko pirmininkauti. Kolegijoje dirbo Daumantas ir Šilkaitis, o vėliau įsijungė Vilčinskas. Nė vienas mūsų nebuvo žurnalistas, nė vienas mūsų neturėjo nė mažiausio supratimo apie laikraščio redagavimą. Bet skaitytojai buvo gailestingi — mūsų nebarė, mums atleido, nes žinojo, mūsų vargus ir nesugebėjimus.

Biuletenį padidinome, praplietėme ir skaitytojų skaičius greitai padvigubėjo. Tėn pat mes biuleteniui davėme „sutvirtinimo sakramentą" ir tuo „Britanijos Lietuvio" vardą. Ir naujuoju vardu laikraštis dar kurį laiką buvo spausdinamas šapirografu. Pirmąjam DBLS metiniam suvažiavimui pagaminome didesnį numerį ir išleidome fotostatiniu būdu. Tokiu metodu vėliau jis ir buvo pradėtas spausdinti. Bet tai jau kita istorija

Pirmosios BL gyvenimo dienos tame mažame kambarėlyje prie Victorijos stoties buvo sunkios ir vargingos, bet malonios. Redakcijos kolektyvo nariai jų neužmirš.

Šešerių metų laikotarpyje BL redakcijoje buvo įvairių pasikeitimų. Jį redagvo ir redaktoriai ir redakcinės kolegijos. Vienokiu ar kitokiu būdu man teko su visais nepertraukiamai dirbti ir bendradarbiauti. Mačiau prityrusius ir gabius, su pasiaukojimu dirbančius asmenis, mačiau BL jų globoje augant į subrendusį vyrą, mačiau jį nuolat tobulėjant ir didėjant, tačiau ano mažo kambarėlio žmonių nuotaika, šiluma ir nuoširdumas jau niekada nepasikartojo ir tapo tik maloniu prisiminimu. Tai yra neišvengiama prie naujų, moderniškesnių ir platesnių sąlygų, bet vistiek negaliu nuslėpti širdgėlos, kad taip turėjo įvykti.

Tremties gyvenime BL atliko ir atlieka išimtiną, nepakeičiamą uždavinį, ko gal nė vienas kitas lietuvių laikraštis nepajėgė padaryti. Jis suartino žmones, kurie manė esą nesuartinami, jis išmokė mus toleracijos, pagarbos kitų nuomonėms, išaugštino lietuviškumą, vieningumą, bendrus interesus, sumažino skirtumus, išlygino srovinius bei kitokius nelygumus.

Leidžiant 300-jį numerį, BL dera palinkėti, kad jis šitą misją netik tremtyje sąžiningai toliau vykdytų, bet kad su ta tolerancijos dvasia persikeltų į laisvą Lietuvą!

M. Bajorinas, Londonas.

Didinga buvo Lietuva

Kai kiti užpelnytai girs „Britanijos Lietuvį" ir reikš jam nuoširdžiausių linkėjimų, kad jis šiais metais pasiektų bent 10,000 skaitytojų,išleisdamas savo 300-jį numerį, norėčiau priminti, kad prieš 300 metų mūsų Lietuva nebuvo taip varginga ir maža, kaip antrojo pasaulinio karo išvakarėse.

Yra likusios Vilniaus vyskupų reliacijos, oficialūs pranešimai šv. Sostui. Kun. Dr. J. Totoraitis aptiko Vatikane jų 15. Įdomi yra vysk. Jurgio Tiškevičiaus, Vilniaus vyskupo, reliacija, rašyta 1651-IX-8 d. Jis šiaip rašo apie savo vyskupijos žmones: „Tikrą taip plačių provincinių gyventojų skaičių nustatyti negalima, nes yra nesuskaitomi, kadangi tik vieni katalikai sudaro apie tris milijonus, jei to neviršija, išskyrus eretikus, schizmatikus, žydus ir totorius, kurie siekia tą pat skaičių".

Tuo laiku lietuviai turėjo Vilniuje 17 bažnyčių. Rytų apeigų katalikai gudai turėjo 7 bažnyčias ir savo arkivyskupo katedrą. Stačiatikiai, liuteriai, žydai, kalvinai ir totoriai turėjo po vieną maldnamį.

Apie 1651 m. lenkų Vilniuje beveik nebuvo, jei neskaityt kai kuriuos iš Lenkijos atvykusius valdininkus.

Prieš 300 metų Vilniaus vyskupijoje buvo 354 parapijos, 23 altarijos, 14 komendų ir 7 koplyčios. Žmonėms tarnavo 454 pasauliniai kunigai ir apie 500 kunigų vienuolių, taigi apie 954 kunigai. Visa vyskupija buvo padalinta į 26 dekanatus. Vienuoliai buvo pastatę vyskupijoje 93 gražias bažnyčias. Deja, po 1655 metų dėl ilgo karo su Maskva, kuri išdegino beveik visą Lietuvą, gyventojai žymiai sumažėjo, beveik visos mokyklos buvo sunaikintos. (Žr. „Tiesos Kelias" 1939 m. Nr. p. 169). Yra žinoma iš 1609 metų reliacijos, kad mokyklos veikė prie kiekvienos beveik parapijinės bažnyčios.

Kai pasidairome Lietuvos praeityje, ji iškyla didinga, tvarkinga, taiki. Jos gerovę ir kultūrinę pažangą sunaikino anuomet alkani rytų kaimynai. Tai vyksta, kartojasi ir po 300 metų mūsų dienose. Bet lietuviai, politinei priespaudai pasibaigus, paimsime „arklą, knygą, lyrą ir eisime Lietuvos keliu", anot poeto, atkurti ją kultūriniai, moksliniai ir doriniai galingą. Tam geriausiai gali patarnauti mūsų laisvoji spauda, pertiekdama tikrąsias gėrybes skaitytojams, ugdydama sveiką tautinę dvasią. Tikiuosi, „Britanijos Lietuvis" atliks tą darbą gerai ir sėkmingai.

Kun. Dr. K. A. Matulaitis
Londonas

Laimutis Švalkus.

JUBILIJATUI

Tu gimei, kai salon šion atklydę
mes jieškojom pastogės ir duonos.
Tave vystėm nedatekliams lydint,
kad iš menko tu tvirtas išaugtum,
kaip tas daigas iš grūdo aguonos.

Degė dienos kaip žaizdro žarijos,
fabrikuos vakarai mūsų gęso.
Tavo numeriai savaites vijos,
o šiandien trijų šimtų skaitlinę
tavo amžiun per ryžtą įrašom.

Tave kviečiam, atvyk į viešnagę,
gimtą žodį mums tarki už stalo.
Jis brangus! Knygnečių širdy dagė
meilė jam, meilė protevių šnekai,
dėl kurios taigoje kaulai sušalo.

Tu apeik žemės visų paviršių,
išklajok tu pasaulį taip platų,
mus suvienyk visus, kad užmirštum
kvailus ginčus bendruos siekimuos
ir sulauktum našių darbo metų.

Skelbk pasauliui tu kančią Tėvynės
ir benamiui suteik tu paguodos.
Ir triumfuok džiaugsmo sukaktis mi-
(nint,
žiebk širdin mums vilties kibirkštėlę,
kad nebūtų taip dienos čia juodos.

Tu gimei, kai salon šion atklydę
mes jieškojom pastogės ir duonos.
Vis stiprėk! O pavasariams žydint
Tu paskelbk širdžiai laukiamą žinią.
„Sprogsta laisvė kaip žiedas aguonos"

TAIP GIME „BR LIETUVIS"

1947 m. apsigyvenęs Londone, sužinojau, kad čia yra leidžiamas lietuviškas laikraštis, bet kur ir kas jį leidžia, tikrų žinių neturėjau. Pagaliau į mano rankas pakliuvo vienas „Biuletenio" numeris, iš kurio sužinojęs adresą, nutariau žūt - būt su rasti jo leidėją Šilkaitį, ir su juo pasitarus, įsijungti į spaudos darbą.

Kartą Mamaitis sako: po pietų esi laisvas, tai, ar negalėtum nuvažiuoti padėt Šilkaičiui spausdinti laikraštį. Ilgai nelaukdamas išvažiuoju ir, suradęs Tooley Str. 72 -74 numerį, pro atviras duris įnėriau į Varkalos kontorą Neužilgo atėjo ir Šilkaitis, tuometinis Sąjungos reikalų vedėjas, redaktorius, administratorius, žodžiu, Sąjungos centrinė ašis, kuris vienas tuo laiku tvarkė visus reikalus. Susipažįstam ir griebiamės darbo. Klausiu, kur yra laikraščiui medžiaga, skaitytojų sąrašas ir visa kita korespondencija. Šilkaitis iš vieno kišeniaus ištraukė pundelį balto popierio, iš kito, vėl kaž ką išėmė: čia yra visa medžiaga, kuri reikalinga laikraščio spausdinimui. Mane "įkinkė" prie rotatoriaus, o pats sėdosi prie rašomosios mašinėlės, paruošti paskutiniam puslapiui žinių. Iki surūkėm porą cigarečių, jau išėjo ir mūsų laikraštis. Užadresavom ir išsiuntėm. Šilkaitis vėl viską susidėjo į kišenius ir tuo mūsų darbas užsibaigė. Ir taip slinko savaitės, bet žiūriu, kad mano Mečislovo kišenės kas kart pilnėja, atseit mūsų spausdinamojo laikraščio skaitytojų šeima daugėja. Už kelių savaičių jau Šilkaitis ateina su portfeliu, girdi, skaitytojų tiek padaugėjo, kad net mano kišenėse nebetelpa. Rudeniop net persikreipęs Šilkaitis jau pundais popieriaus nešiojosi

Taip pundai sunkėjo, darbas ilgėjo, o gale metų, laikraščio spausdinimui jau beveik visą dieną tekdavo paaukoti.

Biuletenio išleista 13 numerių, prenumeratorių paskutiniu laiku, rodos, buvo apie 500, todėl „Biuletenio" vardas šiam laikraščiui pasidarė per siauras ir nepraktiškas. Nutarta jį pakeisti. Buvo paskelbtas laikraščiui naujo vardo rinkimo konkursas. Iš kelių pasiūlytų vardų, komisija savo posėdyje, 1947 metais spalių mėn. 20 d. priėmė vardą „Britanijos Lietuvis". Tokiu būdu tų pat metų spalių mėn. 24 d., skaitant iš eilės išėjęs 14 biuletenio numeris, jau buvo pavadintas nauju vardu, būtent: „Britanijos Lietuvis".

Nors pažanga yra padaryta didelė, bet spaudos trūkumas Anglijoje dar nėra nugalėtas. Tad leidžiant 300 tąjį numerį, jo leidėjams linkiu sekmės darbe, nepalūžkit, bet drąsiai ženkite pirmyn su tikslu kad „Britanijos Lietuvis" greitu laiku virstu dienraščiu.

V. V.

REIKŠMINGI LEIDINIAI

Svarbus Sovietų politikai pažinti dokumentas — tai „Aidų" š.m' Nr. 3 įdėtas prof. V. Krėvės — Mickevičiaus straipsnis apie jo turėtą pasikalbėjimą su Molotovu Maskvoje. Straipsnis labai tinka mūsų laikams ir duoda daug medžiagos tikrajam Sovietų veidui pažinti. Prof. V Krėvė — Mickevičius baigė rašyti 2-ją „Dangaus ir Žemės Sūnus" dalį ir tvarko 3-ją.

ATOSTOGOMS - PAIMKITE LIETUVIŠKA KNYGA

V. Ramonas - DULKĖS RAUDON. SAULĖLEIDY 21/-. Ad. Mickevičius - KONRADAS VALENRODAS 9/-. Dr. Balys - LIETUVIŠKOS PASAKOS 17/6. Vizgirda - VILNIUS 14/-. O. Swett Marden - DŽIAUKIS GYVENIMU 4/-, St. Būdavas - LORETA 7/6. Kun, Dr. Vaitkevičius - GYVOJI DVASIA 4 tomai. Drobėje. 35/-. Šeinius - RAUDONASIS TVANAS 17/6 J. Gailius - SUSITIKIMAS 5/-. ir kitų 150 įvairių knygų pasirinktinai. Rašyti: Dainora Daunoraitė, 49 Thornton Ave. London W. 4.

BR. DAUBARAS

MĖLYNA SUKNELE

Antroji dalis

Subrendusi vasaros naktis pilkėjo. Miesto gatvėse tebedegė žiburiai, bet jų šviesa buvo nebetekusi reikšmės, lyg mirusiam žmogui papuošalas. Po trumpos poilsio pertraukos, nedrąsiai miestas kėlėsi naujai aušančiai dienai, naujiems darbams ir naujiems nusikaltimams. Gatvės šlavėjai, pirmieji didmiesčio praeitos nakties pėdsakų rankiotojai, žvirblių ir karvelių draugystėje, metalinėmis šluotomis braukė nuo šaligatvių laikraščių skutus, nuorūkas, baltos duonos gabalus, cigarečių dėžutes, autobusų bilietus, pamestas nosines, raiščius ir daugybę kitokios rūšies daiktų begėdiškai paliktų įsieniuose ir tarpuvartėse.

Tokiu metu iš policijos būstinės draugė išėjo Čižas ir Gražina, išlaikyti čia kelias valandas. Paskutinįjį ketvirtį valandos jie buvo kartu atvesti į budinčiojo raštinę, kur Jurgis sumokėjo tris svarus baudos už nakties metu sukeltą gatvėje triukšmą. Jis buvo gerai nusiteikęs, kad visas šis reikalas taip pigiai atsiėjęs, ir, svarbiausiai, kad, jo manymu, policija patikėjusi jo pasakojimui, jog jis sutikęs savo tautietę ir su ja buvęs kine, dėl ko jo žmona, išgėrusi daugiau, negu paprastomis dienomis alaus, sukėlusi šį nereikšmingą triukšmą, už ką jis atsiprašęs policijos, sumokėdamas nustatytą baudą.

Vos tik keletą metrų paėjęs nuo mėlynos policijos lempos, Jurgis tuoj pat pasidžiaugė Gražinai:

— Atspėjau jiems pasisakyti, kad buvome filmoje. Matyt, kad ir jūs taip sakėte, nes jie daugiau manęs nieko nė neklausinėjo.

— Kaip buvome susitarę, taip ir sakiau: pripuolamai susitikome, ir kaip abu kilę iš to paties krašto, užėjome į kiną, o iš ten išėjus, sutikome jūsų žmoną, kuri sukėlusi ermyderį, — pritarė Gražina Jurgio spėjimams.

— Ar žinote, kad jie mano žmoną tuojau pat paleido?

— To ir tikėjaus. Juk už tokį mažmožį, negi laikys kelias paras, juo labiau, kad namuose paliko vieni vaikai. Pagaliau kam ją laikys, jei ir mes buvome sulaikyti vien tik tam, kad sumokėtume pabaudą. Anglijoje galima triukšmauti. Pasirodo, kad ne taip jau brangiai šitokie malonumai kaštuoja, — juokėsi Gražina.

— Pirmas kartas policijoje paprastai laikomas daugiau nesusipratimu, negu nusikaltimu. Mūsų laimei aš ten nebuvau prieš tai patekęs, todėl užteko trijų svarų.

— Bet draugui Semionovui reikėtų apie tai pranešti. Gal, vis dėlto, būtų atsargiau, kad šį vakarą mes nerizikuotume eiti į tą apylinkės ruošiamą balių? Bauginuos, kad jūsų žmona vėl ką nors nepadarytų. Ko gera galime patekti į laikraščius, o tada sužinotų apie mus ir tie, pas kuriuos ruošiamės viešnagėn. Ar nevertėtų lūkterėti?

— Su žmona, tai aš susitvarkysiu. Ji ir dabar kitaip elgtųsi, kai alus išgaravo. Jei ryto spaudoje nieko nepastebėsiu, tai apie šį reikalą ir mes neturime sakyti nei Semionovui, nei kam kitam. Tai būtų tik mūsų pačių apsijuokimas. Sutarkime taip: nustatytu laiku susitiksime, o jei iki to laiko nieko naujo neįvyks, darykime taip, kaip nuspręsta.

— Gal ir protingai galvojate, — pritarė Gražina.

Išėję į didžiąją gatvę, jie persiskyrė: Jurgis įlipo į rytinį konduktorius ir šoferius išvežiojantį autobusą, Gražina, suradusi snaudžiantį šoferį, nuvažiavo į savo pensionatą automobiliu.

Įėjusi kambarin Rindžiuvienė pavargusiai sėstelėjo prieš veidrodį. Išbalusiame veide dar tebežymėjo ryškios kaktoje ir žanduose rausvos dėmelės. Ji žinojo, kad tai atsitinka visada, kai ji neparastai kuo nors susijaudina, susinervina. Prieš tris ketvirčius valandos ji baigė savo „išpažintį" slaptosios britų policijos atstovams. Nuo tos akimirkos, kai ji per siskyrė su Čižu, nežinomos akys seka ne tik Jurgį, nuvažiavusį autobusu, ne tik ją, nuvažiavusią automobiliu, bet taip pat ir tuos namus kur ji buvo nugabenta, kur vėliau susitikdavo ir kur šį vakarą susitiks. Tris valandas užtrukęs intensyvus Gražinos tardymas ir visa jos išpažintis, taip ją išvargino, kad ji vos teįveikė dabar visą nuodugniai pergalvoti, kas buvo ten jai pasakyta ir prisiminti visa tai,kaip ji turėsianti elgtis šį vakarą. Ji jautėsi fiziniai pavargusi, tačiau dvasiniai ji buvo naujai atgimusi ir viltis, kad nuo dabar ji jau nebe viena kovojanti su raudonuoju voru, ją stiprino ir guodė. Kibirkštėlė vilties, kad po dienos kitos ji galėsianti matyti Mylių, ją svaigino, ir savo vaizduotėje ji dabar jau pergyveno jų susitikimą! Iki šiolei ji dirbo raudoniesiems agentams, nes jie savo saujoj turėjo Myliaus gyvybę. Ji nežinojo kada visa tai pasibaigs, bet ji žinojo, kad neatsargus jos žingsnis, pražudys ne tik jį, bet ir ją ir jos artimuosius tėvynėje. Netikėtas ir nelauktas susitikimas su pusgirte Čižiene, jos artimųjų ir jos pačios likimą pasuko kita linkme. Kad tik viskas pavyktų taip, kaip per tas tris jos prisipažinimo valandas slaptosios policijos įgudusių vyrų suplanuota.

Artėjančios grąsos baimė, tarsi atslenkanti audra privertė Gražiną sustingti iškilmingame laukime sprendžiamojo vakaro. Pro plačiai iš nakties paliktą pravirą langą kambarin veržėsi vaiskūs saulės spinduliai. Kas minutę gatvėje dažnėjo motorų urzgimas, praeivių žingsnių tauškėjimas, žmonių balsai, susiliedami į vieną bendrą ir įprastą didmiesčio gatvės ūžimą. Gražina nematė kambarin įsėlinusių saulės spindulių, negirdėjo gatvės ūžimo: jos galvoje buvo tik viena mintis — jei planas pavyks, po dvylikos valandų jai prasidės kitas gyvenimas! Gyvenimas su juo... Jei jai pavyks jį išlaisvinti, kiek dienų ji turės jam pasakoti, apie tas baisias savaites!... Bet jei jo neberasten, kur jis kalinamas?! Jei jį išvežė kitur? Gal jis repatriavo? Juk iki šiolei nei vienu žodžiu jie niekad neužsiminė apie įkaitus, dėl kurių ji dirbanti? Gal ir šitie žmonės, kuriems ji šiąnakt atliko išpažintį, dirba su jais? Gal ji šį vakarą pateks dar į baisesnes šnipų pinkles, negu iki šiolei? Kas tada atsitiks su Myliumi?... Ką ji darys, kai vėl juos suves akistaton, ir ji matys jį su dar baisesnėmis žaizdomis jo veide ir lūpose? Kokį pasiteisinimą ji ras tiems, kuriems nedviprasmiškai pažadėta: išdavimas — mirtis! Kokią teisę ji turinti šitaip rizikuoti sve timo žmogaus gyvybe? Ar tik todėl, kad ji beprotiškai jį mylinti? Ar jos pastangomis išlaisvintas Mylius norės ją matyti po to, ką jis matė, išgyveno ir iškentėjo?... Ar ji, palikusi teisėtą vyrą — išdaviką, turinti moralinę teisę eiti su mylimuoju vyru, kurio žmona ir vaikai ten, masiniame žmonijos kalėjime? Ar ji, gydydama save pūliuojančios širdies žaizdą būtų teisi, sužeisdama mylimo žmogaus artimųjų širdis? Ką pasakys žmonės — tos musės, taip įkyriai mėgstančios nutūpti į savo pažįstamų žaizdas?... Šitokių klausimų virtinė užgulė dabar jos pavargusią galvą ir širdį, kurioje ji jautė artėjančią audrą.

(b. d.)

300

ATSILIEPIMAI APIE SUKAKTUVININKA

MUSU SKAITYTOJAI IR BENDRADARBIAI. 300-JO „BRITANIJOS LIETUVIO“ NUMERIO SUKAKTIES PROGĄ. SAKO:

„Britanijos Lietuvio“ gražios sukakties proga prašau leisti ir man nuoširdžiai pasveikinti redakcją, administraciją, leidėjus, spaustuvę ir visus bendradarbius ir palinkėti, kad „Britanjos Lietuvis“ susilauktų dar gražesnių sukakčių.

Buvusiose ir esančiose sąlygose lietuviškam savaitraščiui išleisti 300-jį numerį yra reikšmingas įvykis. Kiek sunkumų, pastangų, bandymų, energijos ir ištvermės pareikalavo ir tebereikalauja tas darbas, gali pasakyti tik tie, kurie jį dirbo — redaktoriai, įsteigėjai, leidėjai, administratoriai ir kiti. Eilinis skaitytojas gali tai tik nujausti.

„Britanijos Lietuvis“ yra vienintelis laikraštis, apjungęs visas Europos lietuvių bendruomenes net dešimtyje valstybių — D. Britanijoje Prancūzijoje, Vokietijoje, Belgijoje, Šveicarijoje, Švedijoje, Italijoje, Olandijoje, Danijoje Austrijoje. Tokia pavyzdingai vieninga ir graži talka turėtų duoti puikiausius vaisius Europos lietuvių laikraščiui išlaikyti. Tačiau, kap tenka patirti, laikraštis dar turi medžiaginių sunkumų, kurie ne mažėja, bet didėja. Būtų didelis kultūrinis, moralinis ir net politinis smūgis, jei tie sunkumai neigiamai paveiktų laikraščio likimą ateityje. Iš to seka išvada, kad ne tik D. Britanijos Lietuvių Sąjunga, kuriai tenka didžiausia našta laikraščiui leisti, bet ir visos kitos Europos lietuvių bendruomenės, kaip šio gražaus ir įdomaus savaitraščio oficialios leidėjos, turėtų padaryti viską esantiems sunkumams pašalinti. Reali parama turėtų ateiti ir iš mūsų vadovaujančią veiksnių.

Aš, kaip eilinis „Britanijos Lietuvio“ skaitytojas, šiandien, šio laikraščio sukakties proga, prie savo padėkos sveikinimų ir linkėjimų jungiu ir vieną didelį prašymą visoms Europos lietuvių bendruomenėms ir VLIKui bei jo Vykdomosios Tarybos Lietuvybei Išlaikyti Valdybai:

„Dar labiau ir nuoširdžiau parem kite „Britanijos Lietuvį“ ir leiskite bei padėkte jam lengviau siekti savo tikslų ir naujų laimėjimų!“

Su geriausiais sveikinimais ir linkėjimais
Jūsų
Stasys Raštikis.
Londonas.

* * *

Man labai malonu atsiliepti, pagal savo išgalėjimą, į Jūsų prašymą, kad aš pasisakyčiau savo nuomonę apie Jūsų savaitraštį ir taip pat pareikščiau pageidavimų ir norodymų del jo ateities.

Būdamas anglas, neturiu teisės ir nesugebu spręsti klausimų, liečiančių lietuvių kalbos stilių. Vis dėlto, galiu atvirai pasakyti, kad skaitau kas savaitę su dideliu patenkinimu „Britanijos Lietuvį“ ir, apskritai, imant Jūsų savaitraštį, man rodosi, gražiai parašytas ir visais atvejais labai įdomus laikraštis ir beto ypatingai brangus ir naudingas kaip ištikimas informacijos šaltinis visoms lietuvių bendruomenems ir kolonijoms po visą pasaulį išorėje Tėvynės. Mano nuomone, DBLS Centro Valdyba ir jos lietuvių talkininkai visur turi teisę didžiuotis įsteigimu tokio visuomenės organo be jokios svetimos pagalbos, ir visi lietuviai ne tiktai Anglijoje, bet ir kitur gali drąsiai kreiptis į jį, tikrai žinodami iš anksto, kad čia bent jie randa teisybę apie lietuvių reikalą pasaulyje ir apie baisų jų tautiečių likimą pavergtoj tėvynėj.

Kaip senas žurnalistas drįstu klausti poną Redaktorių, ar nebūtų galima ir gera naujenybė įvesti: kas savaitę atskiras skyrius išimtinai moterims ir atskiras skyrius išimtinai vaikam? Beveik visi anglų laikraščiai tai daro ir neabejojamai tokie skyriai žymiai daugina jų apyvartą.

Baigdamas šias kuklias pastabas, noriu pasinaudoti proga, ir linkėti gerbiamam „Britanijos Lietuvio“ Redaktoriui geriausio pasisekimo dabartiniu laiku ir ateityje.

Prašau, pone Redaktoriau, priimkite mano augštos pagarbos pareiškimą.

E. J. Harrison, Londonas

* * *

Vaikas gerai vystosi ir auga, jei jis randasi sveikoj aplinkoj, turi išmanančius apie vaikų auginimą ir auklėjimą tėvus bei globėjus ir jei neturi tėvų paveldėtų ydų.

Šiek tiek panašiai yra ir su laikraščiu. Jei bus pakankamai lėšų (o tuo pačiu ir bendradarbių), puiki sava spaustuvė su patyrusiais darbininkais, mylįs spaudos darbą ir apie jį nusimanąs redaktorius, tai laikraštis bus puikus! Deja, „Britanijos Lietuvis šių prabangingų dalykų neturė jo... BL ėjo iš vieno redaktoriaus rankų į kito, prieš tai patekdamas į blogiausias redakcinio kolchozo — rankas!... Redaktoriai spaudos darbo o ypač „Britanijos Lietuvio“, nemylėjo: jie jį redagavo, globojo tik... už pinigą!... Šį mano teigimą geriausiai įrodo faktas, kad buvusieji redaktoriai ne tik į BL neberašo, bet net kitus nuo to atkalbinėja...

Nežiūrint DBLS nepartinio charakterio — organas „Britanijos Lietuvis“ vis dėlto kenčia nuo partiškai nudažytų nenuoramų. Kai kurie mūsų žurnalistai bei sugebą plunksną valdyti tautiečiai, užuot rėmę Europos lietuvių nepartinį laikraštį, griebiasi leisti savo pakraipos laikraštį ir tuo, žinoma, skaldo ir taip silpnas lietuviškas jėgas šiame krašte.

Nors skurdi materialinė ir dvasinė aplinka, nors karts nuo karto turi pakelti sunkesnes operacijas — „Britanijos Lietuvis“, vis dėlto, auga ir tvirtėja. Kodėl? Nežinau, bet spėju, kad tai Centro Valdybos ir dabartinio redaktoriaus pstangų vaisius. Nors ir turiu asmeniškų sąskaitų su redaktorium Br. Daunoru, bet šia proga turiu pasakyti objektyvią tiesą: Daunoras turi žurnalisto nuovoką, redaktoriaus gabumus ir pažista skaitytojus.

Kokie mano linkėjimai „Britanijos Lietuviui“? Skambius ir gražius linkėjimus parašys kiti, o mano tai šie:

1) Tenesikeičia redaktorius bent dešimt metų. Žinom, kad redaktoriaus darbas esamose sąlygose yra daugiau negu nepakenčiamas. Bet juk kas nors turi dirbti šį darbą! Juk „kenčiantiems — dangus“!...

2) Jei Daunoras pasitrauktų iš redaktoriaus pareigų (ir tuo, žinoma, padarytų baisų nusikaltimą ir papildytų mirtiną nuodėmę!...) tai te nėnueina ir jis anksčiau buvusių redaktorių nuodėmingais keliais!... Pasitraukimas leistinas tik sveikatos sumetimais, ir tik su mano pažymėjimu!...

3) Redaktorius teneskirsto mūsų į luomus. Pastebėta, kad jei koks diplomatas, ministeris ar šiaip „šiška“ tik garsiau nusičiaudo, tai tuoj apie tai išbūbnijama didelėmis raidėmis pirmuose puslapiuose. O jei nori įvertinti ne „šiškos“ nuopelnus, tai juos redakcija paslepia po mažų raidžių antrašte kronikos skyriuje... Tiesa, gyvename krašte, kuriame luomų skirtumas dar smarkiai jaučiamas, bet mums nėra būtina tuo sekti.

4) Redaktorius turi visada atsiminti, kad kapryzus turi ne tik jis, bet ir bendradarbiai. Ir jei tie kapryzai yra pamatuoti — jie turi būti patenkinti. Kitaip — ir paskutinieji bendradarbiai išbėgios. Juk ir mes ne šventieji...

K. Valteris, Birmingham

* * *

Savaime suprantama, kad kiekvieną kultūrinę pastangą tremtyje galima tik pagirti. Jei mes nuoširdžiai pasidžiaugiame asmeniškais tautiečio laimėjimais, tuo labiau malonu sveikinti spaudos sukaktuvininką „Britanijos Lietuvį“, tą kolektyvų padarą, jungiantį ir skelbiantį mūsų mintis ir informuojantį mus. Tačiau ir kolektyvus darbas negali būti absoliučiai tobulas, o ypač spaudos, kuri nuolatos daro pažangą. Negana to, tas darbas yra labai opus ambicijų atžvilgiu, nes bendradarbiai įvairiaplaukiai, skaitytojų masė gana manga, o konkurentų nėra. Štai kodėl „Britanijos Lietuvio gyvenime buvo šviesių prošvaisčių, buvo ir karčių valandų. Kas be to?

Spauda turi šiokias tokias tradicijas, su kuriomis mes kartais prasilenkiame. Nervingumas, nerimas ar savęs pervertinimas, kaip ten bebūtų, palieka savo žymes popieriuje. Visa tai nemaloniai padvelkia, o to nemalonumo reikėtų vengti. Šiaip ar taip, duoti kokį nors neklaidingą patarimą ar pasiūlyti kokį idealų receptą Europos lietuvių savaitraščiui neįmanoma, nes jis nėra toks pajėgus, kad galėtų laikytis kokios „generalinės linijos“. Antrą vertus, juk jis yra nesrovinis, nepartinis. Svarbu, kad jis prisilaikytų etikos ir būtų suprantamas visiems; kad būtų įdomus.

Reikia pripažinti, kad „Britanijos Lietuvis“ toks ir stengiasi būti. Ypač pagirtinas „Laisvosios Tribūnos“ egzistavimas, kur kiekvienas laisvai gali pareikšti savo nuomonę ir tuo būdu pabrėžti savo spaudos demokratiškumą. Gaila, kad prigeso kultūros puslapis, bet, suprantant sunkumus jį pripildyti, netenka bartis, nes laikraštį redaktorius tik tvarko, o medžiagą pateikia bendradarbiai.

Rupi redaktoriaus duona išeivijoje, kaip rūgštus ir pačių tremtinių gyvenimas. Tad belieka tik pageidauti, kad savaitraštyje nesiliautų švietęs lietuviškas orumas, tiesumas, taurumas ir nedalios brolio bei sesės rūpesčių supratimas. Tuo atžvilgiu jis turi būti remiamas, o jo redaktoriai turėti ne vien samdytojų, bet ir skaitytojų pasitikėjimą.

S. Laucius, Nottingham

* * *

Rodos, tik vakar kuklioje arklidžių paliepėje gimė „Britanijos Lietuvis“, o štai jau šiandien švenčiama jo 300-jo numerio sukaktis. Nesiskiriu su sukaktuvininku nuo pat pirmosios jo gimimo dienos ir todėl gerai žinau, kiek vargo, rūpesčių ir darbo įdėjo ir įdeda tie, kurie savo ryžtu ir patangomis įgalino BL sulaukti šios sukakties.

Gyvendamas atokiai nuo lietuvių kultūrinių centrų, vis mažiau berandu progos laikrašty bendradarbiauti. Tačiau mano didžiausias linkėjimas šios gražios sukakties proga būtų, *kad kiekvienas gerai rašyti mokąs Europos lietuvis mažiausia kartą per metus, ką nors parašytų savo laikraščiui.* Tebūnie tai kiekvieno raštngo tautiečio metinė tradicija, o mokslą išėjusio lietuvio ir tautinė pareiga.

Reikšti savo nuomonę ir pageidavimus dėl laikraščio turinio ir ateities, atrodo, šia proga nedera. (Kas daro pastabas gimtadienį švenčiančiamam solenizantui?..) Tam reikalui ir šiaip visada Redaktorius vietos laikrašty neatsako.

Tad linkiu iš visos širdies Redaktoriui, visiems jo bendradarbiams ir Leidėjams geriausios sėkmės, ryžto ir ištvermės šitame sunkiame vienintėlio Europoje lietuviško savaitraščio leidimo darbe.

Jus gerbiąs
Dipl. agr. J. Lūža, Sheffield

* * *

Esu laimingas, galėdamas pasveikinti „Britanijos Lietuvį“ ir jo bendradarbių bei skaitytojų šeimą, laikraščio 300-jo numerio sukaktyvių proga.

Tai neilgas laikraščio amžius, bet gana reikšmingas. Prieš šešis metus, kelių entuzijastų pasišventimo ir pasiaukojimo dėka gimė BL. Tie žmonės patys tik ką suradę prieglobstį šiame krašte, nepažindami vietos teisių ir papročių, ryžosi sujungti visus čia atkeliavusius lietuvius spausdintu lietuvišku žodžiu. Tai buvo tuo svarbiau, kad tuo metu tik keletas mūsų tautiečių šiek tiek susigraibė anglų kalboje. Čia nebuvo piniginio išskaičiavimo ar noro vadovauti, tik nuoširdus noras penėti dvasiniu maistu savo vargo brolį, neleisti jam nuklysti į šunkelius, kiek sąlygos leidžia padėti lietuviams susiorganizuoti į Lietuvių Sąjungą ir kelti mūsų balso svorį svetimųjų masėje.

Šitie kilnūs idealai, nesuteršti partinėmis rietenomis, padarė stebūklus: BL išliko nepartinis, tautinis laikraštis, ginąs kraujuose paplūdusią Lietuvą, keliąs okupanto niekšiškumą ir nuduotą laisvojo pasaulio „bolševikų nepažinimą“. Sujungdamas visus geros valios lietuvius ne tik Anglijoje, bet ir visoje Europoje, stovėdamas augščiau partinių ar tikybinių rietenų, „Britanijos Lietuvis“ (o kartu ir Britanijos lietuviai) tapo pavyzdžiu lietuvių bendruomenėms visame laisvame pasaulyje.

Kiek redakcija ir bendradarbiai įdėjo į šį laikraštį darbo, pasišventimo ir iškentėjo materialinių nedateklių, tik jums vieniems težinoma. Jo skaitytojas gali tik spėti ir būti dėkingas už tai. O dėkingi mes jums tikrai esame!

Linkiu „Britanijos Lietuviui“ tarp ti, tobulėti, skaidrinti mūsų niūrias emigracijos dienas, o Redakcijai ir bendradarbiams nepristigti idealizmo, energijos ir sveikatos ateityje.

Jūsų
Dr. J. Mockus, Derby

* * *

Dėkoju už kvietimą trumpai parašyti „Br. Lietuviui“ jo 300 numerio proga, pasakyti savo nuomonę apie šį mūsų svaitraštį, pareikšti pageidavimų.

Savaime suprantama, aš kartu su visais džiaugiuosi šia BL sukaktimi ir jungiu savo geriausius sveikinimus jo leidėjui, redakcijai, bendradarbiams ir skaitytojams. Gerai žinau ir supratu, ka reiškia leisti savaitraštį Europos lietuvių sąlygomis, jį išlaikyti, jį redaguoti, kas neretai reiškia beveik visą numerį pačiam redaktoriui prirašyti.

Todėl BL 300 sukaktis yra brangi ir Didžiosios Britanijos lietuvių parodyta štvermė BL leidžiant yra pagarbos vertas dalykas.

Bet Tamsta prašai ne sveikinimą B Lparašyti, bet pasakyti apie jį savo nuomonę, padaryti pageidavimų.

BL yra vienintėlis laisvų lietuvių Europoje savaitraštis. Be to, jis leidžiamas D Britanijoje. Tad jo atsako mybė yra didelė ir jis turi prilygti savo didžiam uždaviniui.

BL turi būti tikru laikraščiu, pilna to žodžio prasme, stebinčiu, sekančiu, registruojančiu, negrinėjančiu visus laisvų lietuvių Europoje ar kur kitur veiklos reiškinius, padėtį okupuotoje Lietuvoje, mūsų laisvės bylos eigą, tarptautinę raidą, žymėti mūsų kultūrinius ir politinius laimėjimus, kelti mūsų klaidas, atvirai, ne oficiozškai, sakytis įvairiais rūpimais klausimais, juos tarpusavy diskutuoti.

Bijau, kad BL yra dar per daug oficiozinis, per daug DBLS organas, tad ir dalinai atbaidąs bendradarbius drąsus, vengiąs sakytis, bijąs visus visuomeninius reiškinius registruoti, tad įrdalynai atbaidąs bendradarbius ir skaitytojus.

Aš linkiu BL tapti tikru laisvų Europos lietuvių laisvos ir drąsios, kūrybingos lietuviškos minties laikraščiu. Tada jis atliks savo uždavinį ir atitiks savo paskirčiai.

S. Žymantas, Londonas.

* * *

Man yra be galo malonu pasveikinti Tamstas, išleidžiant „Britanijos Lietuvio 300-jį numerį.

Turbūt neapsiriksiu pasakęs, kad šio laikraščio tobulėjimu džiaugiasi visi Britanijos lietuviai ir, atvirkščiai, jo nepasisekimais mes visi sielojamės.

Būdamas nuolatiniu Jūsų laikraščio skaitytoju, manau, jog jūsų pasiekimo paslaptis glūdi tame, kad laikraščio bendradarbiai ir pripuolamų straipsnių autoriai niekad neužmiršo, jog plunksna yra mūsų ginklas, tad jos negalima naudoti piktam. Tol galėsime tikėtis savo ginklo pergalės, kol jis bus nukreiptas tik į mūsų priešą.

Iš visos širdies linkiu, kad „Britanijos Lietuvis“ niekad neiškryptų iš to kelio, kuris mus veda į laisvą Lietuvą.

Jūsų
J. Vilčinskas, Londonas

* * *

Dirbdamas fabrike, kiekvieną savaitę laukiu penktadienio. Ne todėl kad tą dieną gaunu iš fabriko algą, bet todėl, kad tą dieną, parėjęs namo, randu naują „Britanijos Lietuvio“ numerį.

Jau šešti metai, kai jis mane lanko ir tvirtai tikiu, kad ir ateityje jis nenustos manęs lankęs, kol tik gyvensiu tremtyje.

Nuoširdžiai sveikinu Britanijos Lietuvį švenčiantį 300-jo numerio sukaktį ir linkiu, kad šiais metais praturtėtų skaitytojais ,o sekančiais metais galėtų lankyti mus jau aštuonių puslapių turiningas įdomiais straipsniais.

Suvalkijos lygumų artojas V.B.
Bedford.

* * *

Pavartę pirmuosius BL numerius ir palyginę juos su 300-ju pamatysime, kokią pažangą jis yra padaręs. Tai rodo, kek sumanumo, darbo ir pasišventimo turėjo įdėti jo redaktoriai ir leidėjai, kol iš tokio mažo biuletenio išaugino jis į gražų, modernų ir turiningą savaitraštį. Laikraščio redaktoriai ir leidėjai visada sugebėjo pasitaikančius sunkumus pašalinti ir laikraštį vedė grynai nepartine linkme. Jame visada atsispindėjo mūsų tremtnių tautinė, kultūrinė ir ekonominė padėtis.

Šiandien džiugu, kad BL dėl savo nepartiškumo yra vertinamas daugiau, negu bet kuris kitas lietuviškas laikraštis pasaulyje. Vaizduodamas realų tremtinių gyvenimą ir maitindamas skaitytoją įdomiais straipsniais ir žiniomis jis darosi neatskiriamas mūsų tremties kelionės palydovas.

Linkiu BL leidėjams ir redaktoriams ir toliau gaivinti mus gimtuoju žodžiu, rodyti kelią į tėvynės išlaisvinimą ir daryti viską, kad tas išlaisvinimas būtų kuo greitesnis. Asmeniškai linkiu jiem ištvermės, sveikatos ir sumanumo tvarkyti BL reikalus taip, kad netrukus galėtume jį sulaukti bent du kartus per savaitę.

K. Kudla, Nottingham.

* * *

Šeši metai kai skaitau BL ir jau mane aplankė 299 Nr. 300-jam norėčiau palinkėti sekančio:

Būk ištikimas ir toliau visiems lietuviams ir nepasiduok politinių partijų suviliojamas. Šviesk ir informuok be jokių nukrypimų švarią lietuvių visuomenę.

Švari lietuviška visuomenė yra ta, kuri laiko lietuviškus interesus augščiau bet kurios partitijos reikalų, o tokių lietuvių tarpe daugiausia.

Vienu laiku buvai palikęs nebejdo mus, kai pradėjai spausdinti ir fotografuoti visokius Farukus arba amerikoniškas kino žvaigždes. Šiandieną likai pilnai vertas savo paskirties, todėl linkiu būti kaip tas lietuviškas ūkininkas, kuris ir didžiausiuose sunkumuose nepalūžta.

Kad pasilaikytum ekonomiškai stipresnis 300-jo numerio sukaktuvių proga siunčiu vieną svarą, už kurį prašau prisiųsti man 20 loterijos biletų.

K. Deveikis, Buckminster

* * *

Kai prieš šešis metus išvydau pirmąjį BL numerį — tada jis buvo dar menkutis biuletenis — širdį užliejo džiaugsmas. Štai, mes Anglijos lietuviai, turime savo laikraštį, kuris taip reikalingas ne tik mūsų kolonijos informavimui, bet ir jos konsolidacijai, bei veiklos gairių nustatymui. Nuo to laiko, nesvarbu kas jį tvarkė ar redagavo, BL pasidarė mano mylimiausiais vaikas. Ar daug aš jam padėjau augti ir tobulėti? — Nė nežinau. Tik vieną galiu tvirtai pasakyti, kad rinkti BL aukas, organizuoti parengimus, platinti BL loterijos biletus visa tai buvo darbai, kuriuos dirbdamas jaučiau vidujinį pasitenkinimą, nes žinojau, kad tai nėra tuščios pastangos, kad mylimas kūdikis auga ir bujoja.

Esu dėkingas visiems esantiems ir buvusiems redaktoriams ir bendra darbiams ir giliai tikiu, kad jie padarė visa, kas tokiose nelemtose sąlygose iš viso galima padaryti. Už jų pastangas padaryti BL įdomiu ir turiningu laikraščiu, tam būriui pasišventėlių kultūrininkų-nuoširdus ačiū.

Žinoma, tobulumui galo nėra. Tikiu, kad BL ir ateityje nuolat tobulės. Nei anksčiau ,nei dabar, neteko nugirsti, kad kas nors BL neskaitytų todėl, kad jis neįdomus, neverta skaityti ar perbrangus.

Mielas „Britanijos Lietuvi“! Stovėk lietuvybės sargyboje kaip iki šiol kad stovėjai. Šviesk mus ir rodyk kelią į laisvą Tėvynę, kol vieną dieną savo pirmame puslapyje didelėmis raidėmis galėsi išspausdinti žinią:

„VAKAR IŠ ANGLIJOS Į IŠLAISVINTĄ LIETUVĄ IŠVYKO PIRMAS TRANSPORTAS LIETUVIŲ TREMTINIŲ!“

Tavo draugas
K. Žukauskas, Wolverhampton.

* * *

Tavo redakcija pagerbė mane savu prašymu, nors trumpu straipsneliu pasisakyti apie tave patį, tavo 300 nr. pasaului pasirodymo proga. Na, ką gi, reikia šį tą pasakyti. Aš turiu jau tokį minkštą, beveik moteriška. būdą, kd jeigu kas mane gražiai paprašo, tai negaliu atsisakyti. Pačiai redakcijai trumpai dėkoju už pagarbą, o dėl tavęs teks pasisakyti plačiau. Tik, va, ta tavo redakcija savo gražiu prašymu pastatė mane ir į keblią padėtį.

Paprastai, visokius ten jubiliatus, bent į akis, įprasta girti, garbinti, visokių jau pelnytų ir nepelnytų nuopelnų jiems priskirti. Tai ne visuomet esti nuoširdūs, dažnai veidmainingi, liaupsinimai ir pataikavimai. Nežinau, gal ir tu laukį iš manęs panegyrikų? O čia ir yra tas keblumas: jeigu girsiu — meluosiu, būsiu neteisingas, o jei peiksiu — būsiu nemandagus, redakciją užpykinsiu ir ji, kogera, mano straipsnelio nespausdins.. Tad pasirinkau vidurį, nepataikaudamas ir nesmerkdamas.

Pagyrimai dar gi ne visuomet naudingi. Gyrimasis, o ypač labai dažnai giriamoji, svetimųjų ir pašalinių giriama, pakyla į puikybę, kuri yra pirmoji iš 7 didžiųjų nuodėmių, ir mano, kad toliau jau visai nereikia tobulintis. Tai kenksminga. Todėl nepyk, jei aš pagyrimais šykštus. Tie siog pasakysiu, kad bijau tave, lyg gražuolę, pagyrimais pagadinti, nes tavo ateičiai linkiu tik gero.

Tiesa, tu iš mažo vaikiūkščio, bevardžio biuletenio, paaugai, palyginti jau nemažas berniokas, tapai pakrikštytas Britanijos Lietuviu ir dirmavotas Europos Lietuvių Savaitraščiu, tu mus lankai kas savaitė ir papasakoji mums visa, ką tu žinai ir moki, pateiki visokių tikrų ir išgalvotų pletkų, tu esi mūsų ryšininkas ir, iš tikrųjų, pasididžiavimo vertas savas vaikas. Tu pasidarei ir greitesnis, viena diena anksčiau pas mus atbėgi ir esi mielai mūsų laukiamas. Mes tikimės, kad netrukus tu sugebėsi ir du kartu per savaitę mus aplankyti.

Bet, nepyk už teisybę, tu esi dar šveplas, tu gerai neištari savo žinių ir pasakojimų pavadinimų, tavo didžiosios raidės neturi nei kojyčių nei galvyčių, jos tebėra tik striuki liemenėliai, o ir mažosiomis raidėmis rašydamas nė visur atskiri klausimą nuo klausymo, ne visur taisyklingai perkeli žodžio dalį kiton eilutėn ir kitokių vaikiškumų padarai. O tai, ypač po „dirmavonės“ lyg ir sarmata būtų.

Bet nenusimink ir šitų pastabų nelaikyk priekaištu, bet perspėjimu. Niekas neužgema mokėdamas. Gyvendamas pramoksi ir tu, nes gi gyvenimas yra mokykla.

Aš visai nuoširdžiai linkiu tau augti, stiprėti ir tobulėti, na ir dar sykį pakeisti savo vardą jau laisvoje Lietuvoje, kai čia, šioj Europos nuolūžoj būsi nereikalingas...

Tavo skaitytojas.
K. Jon-as. Coventry.

* * *

Sveikindami BL 300-jo numerio proga turime neužmerkti akių prieš taip sunkią mūsų tremtinių, spaudos darbininkų padėtį šiame kultūringame krašte. Supraskime tuos sunkumus, kuriais sielojasi leidėjas. Garbė ir padėka jiems, bet to nepakanka. Čia turime mes ateiti su praktine pagalba. Turime verbuoti savo laikraščiui skaitytojus. Tegu šiais metais nelieka nė vieno, kuris skaitytų laikraštį pasiskolinęs iš kito. Jei ištenkame pinigų visokiem kitiem niekniekiams, tai turime jų užtekti ir savo laikraščiui.

Atsimenu suomių ūkininkus. Jie išsirašydavo daugiau laikraščių negu pajėgdavo perskaityti. Bet jie laikė savo pareiga remti savąją, gana gausią, spaudą, „kaip kultūrinio prajovo liudininkę“.

Štai šiemt sukanka 49 metai, kai lietuviai atgavo spaudos laisvę. Tada lietuviai sakydavo tas ar kitas dalykas yra gryniausia teisybė, nes buvo „išdrukavota“. Jie mėgo spaudą ir todėl sparčiai kultūrėjo. Nejaugti mes, jų ainiai, nepajėgsime išlaikyti vieno vienintėlio laikraščio, kuris yra mums nemažiau reikalingas kaip duona? Mes, kurie skaitome save kultūringais žmonėmis?

Užtikrinę laikraščio materialinę padėtį galėsime iš jo ir daugiau reikalauti.

Plk. B. J. Edinburgas

* * *

Atsimenu, 1947 m. Londone požeminio stotyje draugas įbruko BL. Pasiskaityk —sako. Čia Londono oficiozas. Vartau suglamžytus puslapius ir stebiuosi. Tikrai savas. Dabar kai prisimenu ir palyginu, net juokas ima. Tada, mielas BL tu atrodei kaip šlapias viščiukas, o dabar esi jaunas, skristi pasirengęs aras. Tai padarė kelių užsispyrėlių, idealistų pastangos. Dabar aš tavęs laukiu nekantriai kiekvieną savaitę.

Turiu ir pageidavimų. Tu kartais pradedi nagrinėti svarbų dalyką ir per kelis numerius vis kitaip nušvieti arba tavo bendradarbiai, pametę temą, ima vienas kitam antausius skelti. Blogai. Tas tavo pensininkas Adomėnas jau tikrai atsibodo.

Duok straipsnių mums rūpimais klausimais: medicinos, teisės, vietos papročių.

B. Černiauskas, Corby.

(nukelta į psl. 5.)

EUROPOS LIETUVIŲ GYVENIMAS

VOKIETIJA

CUXHAVENO LIETUVIŲ AUKA

Dar nespėjus PLB Vokietijos Krašto Valdybai nustatyti Vasario 16 Gimnazijos namams apmokėti aukų rinkimo vajaus formalumų, iš Vokietijos tremtinių bendruomenių apylinkių ir seniūnijų jau ateina kuklios, bet moraliniu atžvilgiu didelės aukos, nes jos aukojamos spontaniškai, tuo pačiu pripažįstant, kad šis Krašto Valdybos žygis yra geras ir būtinas.

Cuxhaveno seniūnijos lietuviai suaukojo 16 DM — tai daugiausia bedarbių sudėti skatikai, bet lietuvių jaunimo ateičiai jie neš didelius nuošimčius. Siųsdamas auką, kartu su aukojusiųjų sąrašu, seniūnas J. Povilaitis savo jautriame laiške, tarp kitko, rašo:

„Dalindamas BALFo rūbų siuntą, paaiškinau visiems gavėjams apie pastato pirkimą ir kad tik už lietuvių aukas ir gerą susiklausymą vienų su kitais įgytas namas galės būti pastogė jaunimui auklėti. Visi suprato mano pranešimą ir sutiko savo noru prisidėti vienu kitu pfenigiu prie to pastato remonto. Nors gana sunkiai išgyvename iš savo bedarbio pašalpos, bet šitam kilniam ir gražiam tikslui vėl ateityje aukosim, jaunimo auklėjimui, kuris bus pasiruošęs laisvai Tėvynei padėti prisikelti iš sunkių skausmų. Visos Seniūnijos nariai linki PLB Valdybai ko daugiausia sveikatos dirbti dėl Lietuvos išvadavimo iš „velnių rojaus".

AUKA VASARIO 16 GIMNAZIJAI MOTINOS DIENOS PROGA

Salzgitter—Lebenstedto lietuvių bendruomenės apylinkės valdyba PLB Vokietijos Krašto Valdybai atsiuntė, kartu su aukotojų sąrašu, DM 30,10 sumą, kuri buvo surinkta šioje apylinkėje gegužės 10 d. įvykusio Motinos Dienos minėjimo proga. Savo laiške apylinkės pirmininkas E. Berentas nurodo, kad tie pinigai skirti Vasario gimnazijos namams. Visi aukotojai neturtingi, daugiausia bedarbiai arba ligoti, lietuviai. Jų kukli auka yra tuo labiau vertinga, nes rodo didelį supratimą ir meilę lietuviškiems reikalams.

200 DM — VIENO ASMENS AUKA

„Tremties" reakcija persiuntė Krašto Valdybai Vokietijoje gyvenančio tremtinio Al. Požėlos redaktoriui rašytą laišką, kuriame jis rašo, kad, vykdymas seniau duotą pasižadėjimx, skiria Vasario 16 gimnazijos namams 200 DM. Tai iki šiol didžiausia vieno asmens auka iš Vokietijos lietuvių tremtinių.

STUTTGARTAS

Iškilmingas Motinos Dienos minėjimas Stuttgarto lietuvių bendruomenėje š. m. gegužės 3 d. buvo pradėtas iškilmingomis katalikų ir evangelikų pamaldomis, kurias atlaikė katalikams kun. Butkus ir evangelikams — kun. Stanaitis. Popiet buvo pradėtas pats minėjimas, kuris įvyko katalikų parapijos salėje. Minėjimą atidarė PLB Stuttgarto apylinkės pirmininkas M. Jauniškis. Į garbės prezidiumą pakviestos seniausios amžiumi motinos: Petronėlė Andziulienė, Marija Būčienė, Ona Kudžiuvienė ir Barbora Mikulkienė.

Apylinkės Valdybos vardu motinas pasveikino pirmininkas M. Jauniškis, linkėdamas joms ilgo amžiaus ir ištvermės sulaukti dienos, kada galėsime sugrįžti Tėvynėn, ir pabrėždamas, kad sunkiausiais priespaudos metais lietuvės motinos didvyriškai atliko savo pareigas. Toliau pirmininkas pareiškė vilties, kad ir dabar, sunkiomis tremties dienomis, lietuvės motinos atliks tas pareigas taip pat pasiaukojusios. Po to garbės prezidiumo narėms ir kitoms motinoms vaikai įteikė gėlių.

Minėjime kaip svečias dalyvavęs PLB Vokietijos Krašto Valdybos bendradarbis, Tarybos narys J. Glemža nuoširdžiais žodžiais išryškino Lietuvos kaimo motinų didį pasiaukojimą, siekiant savo vaikams šviesesnės ateities. Svečias pateikė gražių vaizdų iš savo prisiminimų ir paskatino motinas saugoti vaikus nuo ištautėjimo.

Kun. A. Butkus iškėlė lietuvės motinos nuopelnus, lietuvybę išlaikant seniau, ir gyvybinį reikalą rūpintis vaikų likimu dabartinėmis sąlygomis. Evangelikų kun. Stanaitis savo paskaitoje, išeidamas daugiausia iš religinio aspekto, aiškino, kokia turėtų būti tikroji motina.

Motinos Dienai pritaikytų eilėraščių padeklamavo Gerda Lipšytė, Laisvūnas Skeivalas ir Erna Vormaitė. Po to, pagerbdamos mirusias motinas, E. Vyšniauskienė ir L. Skeivalienė nuvyko į kapines ir ant a. a. Kaulakienės kapo padėjo gėlių puokštę. Vėliau sekė kuklios vaišės garbės prezidiumo narėms ir vaikams.

DIEPHOLZ

Šiais metais Motinos Dienos minėjimą Diepholze surengė PLSS „Aušros" tuntas. Po iškilmingo vėliavos pakėlimo, Vasario 16 Gimnazijos mokiniai ir skautai su tunto vėliava nuėjo į bažnyčią. Čia gražu tai dienai pritaikytą pamokslą pasakė naujasis gimnazijos kapelionas, dr. kun. A. Paškevičius. Vakare gimnazijos salėje įvyko pats minėjimas, kurį atidarė gimnazijos direktorius ir „Aušros" tunto globėjas A. Giedraitis. Dienai pritaikytą paskaitą skaitė gimnazijos mokytojas, dail. A. Krivickas. Po to sekė skautės T. Sakalauskaitės referatas, eilėraščiai, vieno veiksmo vaizdelis „Ramutės Sapnas" ir „Laiško Motinai" deklamavimas. Uniformuotos skautės salėje susirinkusioms motinoms išdalino gėlių. Minėjimas baigtas Tautos Himnu.

PASIRUOŠIMAI JAUNIMO VASAROS STOVYKLOMS

Šiais metais vasaros stovyklas lietuvių tremtinių vaikams ruošia BALFas, Sielovada ir Vokietijos Lietuvių Skautų Rajonas. Lėšas šioms stovykloms telkia ir jas finansuoja BALFas ir Sielovada. Lėšų telkimas vyksta tuo būdu, kad BALFas jį praveda Amerikoje, o Sielovada — už Amerikos ribų. BALFo įgaliotinis Vokietijoje turi teisę dalyvauti sąmatos sudaryme ir išlaidų padengime.

Stovyklų programą nustato Sielovada, Skautų Rajonas ir BALFas. Techniškai programą stovyklose praveda skautai.

Anglų zonoje rengiamas stovyklas Skautų Rajonas praveda kartu su pasktn. kun. V. Šarka. Amerikiečių zonoje paruošia ir praveda Sielovada.

Piniginė atskaitomybė už visas stovykloms padarytas išlaidas duodama Sielovadai, kuri, sutatartinai su BALFu, padengia visas išlaidas ir atsiskaito su aukotojais.

Sielovada skiria stovykloms kunigą, kuris aprūpina stovyklaujančiųjų katalikų religinius reikalus, o Evangelikų Lietuvių Bažnyčios Taryba teikia religinį aprūpinimą evangelikams.

Stovyklauti norinčių vaikų registraciją atlieka Skautų Rajonas. Norintieji dar į stovyklas užsiregistruoti, prašomi kreipti sį sktn. A. Venclauską, PLB Vokietijos Krašto Valdyboje (Litauisches Zentralkomitee, Hannover - Kleefeld, Hagelstr. 6).

* * *

Vokiečių skautai, Bund Deutscher Pfadfinder Syke miesto (prie Bremeno) tuntas pakvietė vasaros stovyklon Vasario 16 gimnazijos PLSS "Aušros" tunto skiltį. Minėtoje stovykloje dalyvaus švedų skautų vienetas.

* * *

Pasaulio Lietuvių Skautų S-gos Brolijos Vadija, Toronte, paskelbė visiems Brolijos nariams gegužės mėnesio gerąjį darbelį: visi neuždirbantieji Brolijos nariai aukoja Vokietijos brolių ir sesių stovykloms nemažiau 10 centų, o uždirbantieji — nemažiau 25 centų.

VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

— Š. m. gegužės 2 d. Vasario 16 gimnazijos mokiniai V. Brakauskas ir L. Venclovas vokiečių valstybinės berniukų gimnazijos Osnabriuke buvo pakviesti treniruoti šios gimnazijos mokinius, krepšinio žaidėjus. Puikioje tos gimnazijos krepšinio salėje visą priešpietį abu mūsų jauni sportininkai lavino vokiečių mokslei vius, dalyvaujant jų auklėtojams. Po treniruočių atėjęs Osnabrucko gimnazijos direktorius asmeniškai padėkojo V. Brakauskui ir L. Venclovai.

Dabar I-ji ir II-ji Vasario 16 gimnazijos krepšinio komandos gavo pakvietimus vykti rungtynėms su Osnabrucko gimnazijos krepšininkais.

— Osnabruecko valstybinė berniukų gimnazija atsiuntė Vasario 16 gimnazijai mokslo vadovėlių.

— Š.m. gegužės 9 d. Vasario 16 gimnazijos mokytojas, dail. A. Krivickas, gimnazijos salėje skaitė paskaitą „Gyvenimo prasmė". Paskaitos pasiklausyti buvo susirinkę gimnazijos mokytojai, mokiniai ir stovyklos gyventojai.

IŠ VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAMŲ — RENNHOFO PILIES — ISTORIJOS

Šiuos rūmus 1852 m. pastatė už 295.000 markių Frankfurto bankininkas, baronas Rothschildas. Tačiau jis pats niekuomet juose negyvenęs. 1886 m. Rothschildui mirus, jo duktė, baronesė Laura Therese Rothschild, kartu su dideliu tėvo palikimu, paveldėjo ir Rennhofo pilį. Vėliau, 1889 m., ji šią nuosavybę pardavė už 313.000 markių Loewensteino princo Alfredo žmonai.

1917 m. vasario 23 d. Rennhofo pilį nupirko Freiherr Cornelius Wilhelm Heyl. Tų pačių metų rudenį pilyje apsigyveno baronas Maximilian Freiherr von Heyl, kuriam pilis buvo atitekusi pagal tėvo testamentą. Kai 1952 m. kovo 31 d. baronas von Heyl mirė, pilis, kartu su parku ir miško dalimi buvo parduota. Ją nupirko 1952 m. gruodžio 1 d. stambus Huettenfeldo pirklys Philipp Adam Rhein, iš kurio dabar PLB Vokietijos Krašto Valdyba pilį įgijo Vasario 16 Gimnazijai.

„Darmstaedter Echo" gegužės 8 d. įsidėjo pranešimą, pavadintą „Lietuviškas internatas Bergstrasse apskrityje". Pranešimo tekstas toks.

„1952 m. galė Rennhofo pilį, Huettenfelde (Bergstrasse apskrityje) nupirko pirklys Philipp Adam Rhein. Nuo 1953 m. balandžio 1 d. pilis tapo lietuvių Centro Komiteto nuosavybe. Jis (Komitetas) rūpinasi savo tautiečiais, kurie nuo 1945 m. yra palikę savo tėvynę ir pasitraukę į Vokietiją. Rennhofo pilis šio Komiteto bus įrengta kaip lietuvių gimnazija. Joje tilps 190 mokinių su 15 mokytojų.

Lietuvių gimnazija savo programos pagrindan yra paėmusi vokiečių gimnazijos mokslo planą. Šiuo metu lietuvių gimnazija tebėra Diepholze, prie Bremeno. Vaikai tenai yra patalpinti kareivinėse, kurias, tačiau, netrukus reikės perleisti kitiems tikslams. Todėl Centro Komitetas ryžosi mokyklą perkelti į Rennfeldo pilį. Artimiausiomis dienomis bus pradėti didesni namų perstatymai ir atnaujinimai".

DIDŽIULĖ LĖKTUVŲ KATASTROFA PRIE PAT VASARIO 16 GIMNAZIJOS RŪMŲ

Gegužės 8 dienos didžiulė lėktuvų katastrofa, per kurią susidūrė ir nukrito žemėn vienas naikintuvas ir du dideli transportiniai lėktuvai, įvyko Huettenfelde, prie Mannheimo, vietovėje, kur yra užpirktieji Vasario 16 gimnazijos rūmai.

AUKA IŠ ŠVEICARIJOS

Iš Šveicarijos Evangelikų Bažnyčios Šalpos Komiteto — Hilfswerk der Evangelischen Kirchen der Schweiz, — kuriam vadovauja pastorius H. Hellstern, PLB Vokietijos Krašto Valdyba gavo 10.000 DM pašalpą Vasario 16 Gimnazijos rūmams Huettenfelde įrengti. Pastorius H. Hellstern prieš kurį laiką pats asmeniškai lankėsi Krašto Valdyboje ir buvo išsamiai su gimnazijos reikalais supažindintas. Savo rašte dabar jie nurodo, kad Šveicarijos evangelikai džiaugiasi, galėdami ir iš savo pusės paremti tą gražų PLB Vokietijos Krašto Valdybos sumanymą.

Kodėl rašyti ranka, jei už vieną šilingą galite laimėti patogią, kelioninę rašomąją mašinėlę. Pirkite BL loterijos biletą. Biletai gaunami visuose DBLS skyriuose ir pas BL platintojus.

Šių metų baladžio mėn. 28 d. staiga mirė puikus mūsų bendradarbis

A. A.

JUOZAS KAZIMIERAITIS

Gimęs 1918 m., rugsėjo 10 d., Alytuje.

Palaidotas Kirchheimbolanden'o R. K. kapinėse.

4200 LSC nariai lietuviai Kirchheimbolanden-Worms.

SVEICARIJA

Į NAUJUS DARBO BARUS

Mielas „Britanijos Lietuvi",

Karo griuvėsiuose gimęs, erškėčiuose pabėgėlio keliuose kūdiko žingsnius žengęs, išėjai į kilnų lietuvybės darbą. Šiandieną žengi savo 300-jį gyvenimo žingsnį — esi tamprus jaunuolis, gyvenimo kovų užgrūdintas, audrų išmėgintas. Prie Tavojo vairo, Tau kelrodžiu stovi asmenybė, kuria Tu gali pilnai pasitikėti.

Pirmieji Tavo žingsniai buvo nedrąsūs, pilni abejonių bei netikrovės. Pergyvenai pirmuosius bandymus, laimėjai pirmąsiąs kovas ir drąsiau išėjai gyveniman. Jau nebesi kūdikis — esi tvirtas, pasiryžimų ir kovos dvasios bei energijos pilnas, gyvenimui pribrendęs. Savo tikslu esi pasistatęs lietuvių, pasaulyje išblaškytų benamių, dvasioje puoselėti Tėvynės meilę, patvarumą gyvenimo kovai, ūgdyti tautišką susipratimą ir ruošti juos iš naujo auštančiam laisvės rytojui. Garbė Tau".

Mes, Šveicarijos lietuviai, nuoširdžiai Tavė sveikiname ir linkime Tau ir toliau nenuilstamai eiti užsibrėžtu keliu. Tavo metamos kibirkštys tejžiebia visų lietuvių širdyse tėvynės meilės gaisrus, testiprina mus gyvenimo kovoje ir teteikia jėgų bei ištvermės, kad mes nesukluptume gyvenimo kryžkelėse, bet tvirtais Lietuvos sūnumis bei dūkromis būtume verti grįžti prie Nemuno bei Šešupės krantų.

Skiepyk mumyse lietuviškų laukų dvasią, kad mūsų širdys neliktų suviliotos svetimų blizgučių bei svetimų aukso veršių!

Mes pasitikime Tavimi ir esame tikri, kad Tu mūsų vilčių bei lūkesčių neapvilsi. Eik ir toliau savo užsibrėžtais keliais. Skelbk pasauliui, kad lietuviai ir Lietuva dar nėra miręs! Jie gyvena ir toliau ir vėl atgims naujam laisvės gyvenimui ir savo pavyzdžiu švies kitoms tautoms.

Ženk drąsiai į naujus darbo barus ir būk tikras, kad Europos kraštų lietuviai yra drauge su Tavimi!

A. Paulaitis

„BL" atstovas Šveicarijoje.

E. KUPREVICIUTES KONCERTAS ZUERICHE

Gegužės mėn. 20 d. Zuericho visuomenė turėjo progos pasigrožėti šiaurės dūkros, panelės Elenos Kuprevičiūtės koncertu. Koncertas suruoštas PLB Šveicarijos Krašto Valdybos Pirmininko, inž. Stankaus iniciatyva bei pastangomis. Koncerto pelnas yra skiriamas lietuvių vaikų namams ir mokykloms Vokietijoje.

Mūsų smuikininkė scenoje, pasirodė baltu rūbu pasipuošusi, palaidais plaukais, tarytum Lietuvos miškų vaidilutė. Pravirksta smuikas. Pirmieji akordai pasklinda salėje, užburdami susikaupusių klausytojų širdis... Tačiau ne vien tik smuikas verkia, ne vien tik stygos skleidžia švelnias aimanas. Visa smuikininkės asmenybė, kiekvienas josios judesys, kiekvienas rankos mostas,tampa muzika.

Griausmingi plojimai ir ovacijos. Gėlių puokštės seka po kiekvieno atlikto veikalo. Antroji koncerto dalis sutinkama dar šilčiau. Ir programai pasibaigus, klausytojai nuolat reikalavo pakartojimo.

Džiugu lietuviams, turint savo tarpe tokią menišką pajėgą. Šveicarijos lietuviai didžiuojasi p. Kuprevičiūte, kuri savo pasirodymu išgarsino lietuvių ir Lietuvos vardą Šveicarijoje.

Pažymėtina, kad p. Kuprevičiūtė keliauja lydima josios draugės kinietės, Miss Josephine Yung, kuri savo orientališku rūbu taip pat daugelio dėmesį atkreipė. Šis draugiškumas tarp lietuvaitės ir kinietės gali būti gyvu pavyzdžiu daugeliui ne vien tik pavienių asmenų bet ir valstybių vyrams.

Iš Šveicarijos p. Kuprevičiūtė vyksta į Austriją ir Vokietiją. Linkime jai kuo geriausios sekmės tolimesniame josios darbe.

Į šį E. Kuprevičiūtės koncertą atvyko iš Vokietijos, VLIKo Pirmininkas Prof. M. Krupavičius, VLIKo Vykd.Tarybos Pirmininkas Prof. Žalkauskas su ponia ir LRK Vyr. V-bos Vicepirmininkas Šidiškis.

* * *

Koncertui pasibaigus buvo suruoštas spaudos atstovų bei Zuericho Kantono bei miesto atstovų priėmimas.

Priėmimą atidarė PLB Šveicarijos Krašto Valdybos Pirmininkas p. Stankus. Savo kalboje Stankus nušvietė lietuvių vaikų sunkią padėtį ir lietuviškos mokyklos vargus Vokietijoje, dėkodamas šveicarų tautai už iki šiai dienai suteiktą pagalbą; spaudai ir organizacijoms už jųjų pagalbą jis prašė ateityje jųjų nepamiršti. Dėkingumo ženklan miesto burmistro įgaliotiniui Dr. Bosshard iteikta stovylėlė „Rūpintojėlis" — lietuvio skulptoriaus p. Stanulio rankų darbas, Zuericho kantono atstovui Dr. Broillet įteikta dailininkės Stanulienės paveikslas. Taip pat ir visiems kitiems svečiams buvo įteikta maža dovanėlė — lietuviškos juostelės.

Dr. Bosshard savo žodyje padėkojo lietuviams už jų dovanas, pareikšdamas lietuviams bei Lietuvai savo simpatijas ir viltį, kad išaušt naujas laisvės rytojus ir galimai greičiau. Miesto burmistro simpatijos ir draugiškumo ženklan įteikia p.p. Kuprevičiūtei, Prof. Krupavičiui, Prof. Žalkauskui, Šidiškiui, buv. konsului Šveicarijoje Garbačiauskui ir Stankui po Zuericho miesto albumą su įrašais ir autograma.

Prof. Žalkauskas tartame žodyje trumpai perbėgo Lietuvos kalvarijos kelią, nušviesdamas rusų padarytas žmonijos istorijoj, nuo kurios priklauso žmonijos sielų spindėsys.

Minėjimas buvo užbaigtas sugiedojus Motinoms „Ilgiausių Metų" ir Tautos Himną.

Po to buvo aptarta Vasario 16-ios gimnazijos Vokietijoj šalpos klausimai. Ta pačia proga buvo loterija, kurios pelnas paskirtas Belgijos lietuvių kultūriniams reikalams. Ypatinga padėka tenka M. Šidlauskienei, kuri buvo ne tik organizatorė tos loterijos, bet ir didelę dalį daiktų paaukojo. Taip pat nuoširdi padėka ir visiems kitiems organizatoriams: M. Bružienei, L. Morkūnienei, M. Gruzdaitei, A. Pauliukonienei, O. Grėbliauskienei, B. Poškevičiui ir J. Apanavičiui.

Tad linkime, kad ir toliau Jūsų sielų neapneštų dulkės, ir kad Jūsų lietuviškos dvasios ir ryžto nepalaužtų kasdienybė ar tremtiniška vargo našta.

K. J. L.

OLANDIJA

Olandijos Lietuvių Bendruomenės vardu turiu garbės perduoti širdingiausius sveikinimus Britanijos Lietuvio laikraščio leidėjams su išleidžiamu B.L. 300-niu numeriu.

Tuo pat išreiškiu mano gilausią padėką, už jo ištikimą jau nuo pirmųjų tremties dienų mūsų lankymą ir tikiuos, kad ir ateityje gražėdamas ir tobulėdamas lankysis pas mus ir liks kaip ir ligšioliai mylimas ir visad laukiamas mūsų tremties draugas.

A. Galkus.

O.L.B. - Pirimininkas

ITALIJA

BL 300-jo numerio išleidimo proga iš širdies sveikinu „Britanijos Lietuvį", jo leidėjus ir bendradarbius sulaukus mūsų sąlygomis tokio didelio numerių skaičiaus ir linkiu, kad ateityje jų būtų dar daugiau, kad laikraštis padidėtų ir būtų vis tobulėjantis visų vakarų Europos lietuvių organas. Būtų tikslingiau jį pavadinti „Europos Lietuviu". Laikraštis galėtų būti pagyvintas diskusijomis aktualiais klausimais, vis laikantis taisyklės, kad laikraštinius pipirus sudaro ne prasimanymai bei šmeižtai, ne agresingas, stačiokiškas polemikos tonas, bet temų aktualumas, argumentacijos svarumas, bei originalumas ir civilinė drąsa sujungta su atsakomybės jausmu.

BL Redaktoriaus nuopelnas, kad nededa neteisingų asmenis šmeižiančių žinių, kurių apstu kituose laikraščiuose, ir tuo būdu neskatina barnių, neapykantos, skaldymosi, bet prisideda prie savitarpio susipratimo stiprinimo, taip reikalingo Lietuvos laisvės atstatymo darbe.

Prašau priimti mano gilios pagarbos žodžius.

Vincenta Lozoraitienė, Roma

PRANCUZIJA

„BRITANIJOS LIETUVIO" 300 numerio proga tenka pasidžiaugti jo kultūrinio — visuomeninio darbo barais, kurie gana apdairiai buvo sudorojami.

Išoriniai daugiau talkininkų prisiviliotų, jei Europos lietuvių savaitraštis vadintusi tikruoju vardu—„EUROPOS LIETUVIU" ar tik „LIETUVIU".

Kiek liečia pačius darbo barus, ar nereikėtų daugiau susirūpinti lietuviška auklėjamąja dvasia persunktais straipsniais, kurie senąjai kartai primintu, o jaunojoje kartoje ūgdytų religijos, gimtosios kalbos, tėvynės meilės ir visuomeninio pasiaukojimo daigus. Tuščios bus kalbos, ar gražiausiai pateiktos žinios, jei jaunoji karta jų nesupras.

Tikiu, jog puoselėdamas gyvybinius klausimus, Europos lietuvių savaitraštis išaugs į didelį medį, kuris tiks ir į mūsų Tautos Laisvės namų sienojus.

O. Bačkienė.

L.Š. Dr-jos Prancūzijoje ir LOK-o Pirmininkė

UNESCO RUMAI

Liepos mėn. 1 d., Paryžiuje, UNESCO posėdyje bus svarstomas patiektas projektas pastatydinti šiai organizacijai rūmus Paryžiuje. Pagal projektą šie rūmai turėsią 7 augštus, kuriuose tilps 12.000 valdininkų ir keliolika salių, tinkančių konferencijoms. Rūmų statyba kaštuosianti apie du milionus svarų.

BELGIJA

A A ERNAS PAREIGIS

Balandžio 30 d. Winterslage staiga mirė mūsų bendruomenės lietuvis E. Pareigis. Velionis liguistai jausdamais atsigulė poilsiui ir nebeatsikėlė. Mirties priežastis-širdies išsiplėtimas. Palaidotas Genkos kapinėse. Tai jau 14-tas ten besilsintis Limburgo lietuvis.

Ernas gimė Lingiuose Klaipėdos apskr. 1921 m. rugsėjo 12 d. Baigęs Klaipėdos Vytauto Didžiojo gimnaziją mokėsi evangelikų kunigų seminarijoje. Mobilizuotas tarnavo karininku laivyne. Po karo 1947 m. atvažiavo į Belgiją ir dirbo Winterslage anglių kasyklose. Gerai mokėjo vokiečių, anglų ir prancūzų kalbas. Būdamas ramaus būdo gerai sugyveno su visais bendruomenės lietuviais.

Tebūnie tau lengva, Ernai, šio krašto žemelė!

* * *

Briuselyje, St. Elisabeth klinikoje, gegužės 15 d. operuotas Paulius Jefremovas. Padaryta sunki ir pavojinga operacija. Ligonis lėtai stiprėja.

MOTINOS DIENOS MINĖJIMAS LIEŽE.

Ir šiais metais Belgijos lietuviai gražiai ir nuoširdžiai atšventė Motinos Dieną. Tai ženklas, kad angliakasio sielos ir širdies dulkės dar neapnešė per tuos šešis metus.

Minėjimas buvo pradėtas pamaldomis, kurias atlaikė Tėv. P. Baltakis. O lietuviškos gegužinės pamaldos vsus sukaupė giliai maldai ir grąžino visus nors momentui į tėviškės.

Lietuvė Motina buvo pagerbta nuoširdžiais sveikinimais, dainomis ir gėlėmis. Ypatingai gražų įspūdį padarė Ses. Agnietės suorganizuoti vaikučiai, kurie sveikino savo mamytes ir dainomis ir eilėraščiais ir gėlių puokštėmis. Lietuvės Motinos pasilikusios Tėvynėje ar išvežtosios į Sibirą buvo prisimintos ir pagerbtos tylos minute ir pritaikyta programėle. Motinas taip pat jautriu žodžiu ir suaugusių pusės sveikino Vl. Morkūnas.

Pabaigai kapelionas K.J. Lukošiūnas tarė trumpą žodį, primindamas Motinos didelius uždavinius, jog Motina yra ta spindinti Žvaigždė žmonijos istorijoj, nuo kurios priklauso žmonijos sielų spindėsys.

Minėjimas buvo užbaigtas sugiedojus Motinoms „Ilgiausių Metų" ir Tautos Himną.

Po to buvo aptarta Vasario 16-ios gimnazijos Vokietijoj šalpos klausimai. Ta pačia proga buvo loterija, kurios pelnas paskirtas Belgijos lietuvių kultūriniams reikalams. Ypatinga padėka tenka M. Šidlauskienei, kuri buvo ne tik organizatorė tos loterijos, bet ir didelę dalį daiktų paaukojo. Taip pat nuoširdi padėka ir visiems kitiems organizatoriams: M. Bružienei, L. Morkūnienei, M. Gruzdaitei, A. Pauliukonienei, O. Grėbliauskienei, B. Poškevičiui ir J. Apanavičiui.

Tad linkime, kad ir toliau Jūsų sielų neapneštų dulkės, ir kad Jūsų lietuviškos dvasios ir ryžto nepalaužtų kasdienybė ar tremtiniška vargo našta.

K. J. L.

PAMALDOS

Wolverhamptone sekmadienį, gegužės mėn. 31 d. 12 val. mišios lietuviams. Londono lietuvių bažnyčioje pirmadienį, birželio mėn. 1 d. 8 val. vak. specialios mišios karūnacijos proga.

LONDONAS

Birželio mėn. 2 d., Lietuvių Namuose, 43, Holland Park, W.11, vainikavimo iškilmės bus perduodamos televizija. Prašome iš anksto užsisakyti vietas, nes sėdimų vietų yra tik 33.

Užsakyt telefonu PARk 9699.

IŠ AUSTRALIJOS PER LONDONĄ Į KANADĄ

Dalia Pyragiutė, mjr. Pyragiaus duktė, prieš penketą metų emigravusi iš Vokietijos į Australiją, šiomis dienomis atvyko į Londoną, o iš čia gegužes 23 d. išplaukė į Kanadą. Šią kelionę ji atliko su savo darbdaviais — anglais, kurie iš Australijos dalį savo pramonės kelia į Kanadą. Dalia Pyragiutė dirba kaip stenografė-mašininkė.

— Mielai keliuos į Kanadą. Iš Australijos daug kas išvažiuotų, jei tik galėtų. Jei man pavyks Kanadoje įsikurt, bandysiu ir tėvelius atsikviesti, — sako dvidešimties metų graži blondinė, vieniša keliaujanti iš Australijos per Londoną į Kanadą.

VIENA IŠ NEDAUGELIO

Į karalienės Elžbietos II vainikavmo iškilmės mažai kas iš lietuvių tarpo turėjo laimės patekti. Londono mokyklų mokiniai į vainikavimo iškilmes parinkti po 4 iš kelių šimtų mokinių burtų keliu. Katalikų prad. mokyklą lankanti Ona Daunoraitė laimėjo tokį biletą dalyvauti vainikavimo iškilmėse. Ji gavo atitinkama raštą, kuriame pažymima, kad jai tekusi išimtina garbė ir laimė dalyvauti Karalienės Elžbietos II vainikavimo iškilmėse. Tamė pat rašte nurodoma, kad ji turėsianti ateiti į susirinkimo vietą 6 val. ryto ir grįšianti tik po 8 valandų.

AKORDEONISTAS KULVIETIS PASIRAŠĖ SUTARTĮ

Londone gyvenęs akordeonistas J. Kulvietis, paskutiniuoju laiku trumpai dirbęs Nidos spaustuvėje, pasirašė vasaros sezono sutartį groti Ramsgate pajūrio vasarvietėje. Jis tikisi, kad ir ateityje galėsiąs dirbti savo profesijoje.

WOLVERHAMPTON

Wolverhamptono lietuviai iškilmingąją birželio 2 d. pradeda oficialią vainikavimą apeigą George Hotel salėje, Stafford Str. 6 val. ir užtęs ją iki gerokai po vidurnakčio. Gros anglų kapela. Šokiai ir žaidymai. Veiks bufetas su įvairių rūšių blaivinančiais gėrimais. Savos ir svetimos apylinkės lietuviai ne tik kviečiami, bet būtinai pageidaujami. Programa nebus transliuojama per televiziją, todėl ir aparatus turį, prašomi atsilankyti.

COVENTRY

Coventrio viešnagės nuotraukos ir aprašymas kitame numeryje.

BRADFORDAS

Bradfordo lietuviai visą laiką rūpinosi švietimo reikalais, tačiau tik šais metais ėmėsi pagrindinių priemonių, kad vaikų ir jaunimo tautinis mokymas ir auklėjimas nestigtų vietoje, bet progresuotų.

Lietuvių katalikų parapijinės bendruomenės metinio susirinkimo metu buvo pasiūlyta sudaryti Švietimo Tarybą, kurią sudarytų visų Bradforde veikiančių lietuviškų organizacijų atstovai. Tarybos uždaviniai — rūpintis Lietuvių Mokyklos patalpomis, išlaikymu, mokytojų telkimu, vaikų organizavimu.

Kapėliono sukviesti, išandien Švietimo Tarybą sudaro: P. Grigaliūnas (DBLS Bradfordo skyrius), p. Vilimas (DBLS G. Hortono skyrius), p. Andriūnas (Santarvės sk.), J. Juška (baž. komitetas), V. Janulevičius (tėvų atstovas), P. Daržinskas (vaidybos studijos „Atžalynas" atstovas), A. Dičpetris (mokytojų atstovas).

Pradinio darbo pasėkoje Bradfordo Lietuvių Mokykla po trumpos pertraukos pradeda darbą gegužės 23 d. 12 val. Šv. Onos Klube. Mokykloje sutiko dirbti: J. Varanavičius, A. Dičpetris, V. Ignaitis, O. Peleckienė, Br. Pivariūnienė, J. Bružinskas ir kun. J. Kuzmickis. Mokinių turima vilties susirinks tiek, kad bus galima sudaryti tris pagrindinius skyrius.

Aktualiausias Švietimo Tarybos rūpestis — nuosavų patalpų įsigijimas. Ta linkme jau padaryti pirmieji žingsniai. Jau susieita į sąlytį su vienos angl. parapijos taryba ir tariamasi dėl salės ir keliolikos kambarių ilgalaikinio išsinuomojimo Jeigu derybos pavyktų ir Švt. Tarybai pavyktų minimas patalpas išsinuomoti, manoma, kad kultūrinis Bradfordo lietuvių veikimas žymiai sustiprėtų. Būtų galvojama ne tik apie rūpimus švietimo ir kultūrinius reikalus, bet organizuojamas Socialinis Klubas, kuris savaitgaliais suburtų plačios apylinkės lietuvius pasišnekučiuoti, palošti šachmatais ar stalo tenisu, pasiskaityti lietuviškos spaudos.

Malonu, kad visų Bradfordo liet. organizacijų vadovybės pritaria iškeltai minčiai ir jų atstovai draugiškai bendradarbiauja, svarstydami rimtus ir esminius reikalus. Jeigu sakoma, kad vienybėje — galybė, šį dėsnį netolimoje ateityje sutvirtins ir Bradfordo lietuviai savo darbo rezultatais.

j. k.

MUSU SUKAKTUVININKAS

Šiandien, kai vartome mūsų savaitraščio 300-jį numerį, nenoromis atsimename Šv. Tėvo Pijaus XII žodžius pasakytus paskutiniojo karo metu, kad pokarinis žmogus bus labiau pasikeitęs nei pokarinės Europos žemėlapis.

Ar šitie žodžiai išsako ir mūsų, lietuvių tremtinių, esmę?

KOVOS ŽENKLE

Tremties gyvenimą pradėjome ne rezignacijos, bet atkaklios kovos ženkle.

Kad nesame palaužti, kad nesame Lietuvos okupantų išgąsdinti, parodėme jau Vokietijos stovyklose. Stovyklinis gyvenimas lietuviams nebuvo vegetavimas, bet įtemptas darbas ypatingai kultūros švietimo baruose.

Mokyklos, alkdamos lietuviško vadovėlio, tinkamos savos lektūros, net rašomo popieriaus ir pieštuko, —kūrėsi, veikė, būrė mūsų vaikus ir jaunimą, gaivino juose Tėvynės meilę ir Nepriklausomybės viltį.

Pamažu pradėjo rodytis spausdintas lietuviškasis žodis tremtyje. Gaudėme naujus laikraščius, skaitėme juos susižavėję, dalinomės, kaip ir mūsų tėvai „Aušra" ar „Varpu". Grobstėme kiekvieną naują lietuvišką knygą. Kultūrines vertybes labiau vertinome nei kitas gėrybes.

Organizavome chorus, tautinių šokių grupes, vaidybos studijas ir ratelius, būrėmės į Lietuvių Bendruomenę ir jaunimą telkėme į jų organizacijų gretas.

Po to atėjo emigracijos laikai, nes stovyklinė duona pasidarė perkieta ir neskalsi.

KOVOS LAUKUOSE

Mes pirmieji pajudėjome iš Europos žemyno ir atsidūrėme Anglijos salose. Žinojome, kad važiuojame dirbti ir sunkiai dirbti, kad niekas veltui duonos riekės neduos, rūbo nepasiūlys.

Naujos sąlygos mėgino mūsų fizines, bet ir dvasines jėgas. Vos šiaip taip apsistovėję, su nauja aplinka apsipratę, pradėjome ilgėtis savo lietuviškos organizacijos, savo lietuviško spausdinto žodžio.

Ir tada užgimė D. Britanijos Lietuvių Sąjunga, ir tada nedrąsiai išėjo į viešą gyvenimą ir kovos lauką „B. Lietuvis". Mažutis, rašoma mašinėle rašytas, bet mielas, laukiamas, nes savas, išsiilgtas,

„B. Lietuvis" pasišovė informuoti lietuvius, formuoti jų tautinę sąmonę, kelti kovos dvasią, patiekiant Lietuvos kančios vaizdų ir barbariško okupanto siautėjimą.

Mūsų savaitraštis nuo pat pradžios nerūšiavo lietuvių į partijas ar pasaulėžiūras, nes kovos lauke visi antraeiliai dalykai atidedami į šalį, kai visus jungia bendra mintis — kova dėl Tėvynės laisvės.

„B. Lietuvis" nesigėdino mažo formato, šokinėjančių mašinėlės raidžių, menkos technikos, nes ir Nepriklausomybės kovos metu nusvėrė ne uniformos, ne ginklų technika, bet kovos ir pergalės dvasia.

Tačiau šiandien, vydamiesi laisvų tautų laimėjimus, galime pasigėrėti „B. Lietuvio" laimėjimais — sava spaustuve, savais darbininkais ir savomis lietuviškomis idėjomis..

PAKELIUI Į TĖVYNĘ

Džiaugsmas ima, kai šiandien „B. Lietuvis" tarnauja jau ne tik D. Britanijos, bet ir visos laisvos Europos lietuviams.

Džiaugsmas ima, kad mūsų laikraštis neminko skystos politinės košės, kad neintryguoja lietuvio prieš lietuvį brolį, kad nesišvaisto praeities „klaidų" vaikiškais pistoletais, bet vyriškai žengia kūrybinio užsidegimo keliu.

Mūsų laikraštis pasirinko gerą kelią: mums reikia informacijų apie plačiame pasaulyje — nuo tolimo šalto Sibiro per Lietuvą iki Australijos stepių — išsibarsčiusius lietuvius; mums reikia visiems sutartinai spręsti komunistinio sfinkso mįslę; mums reikia jieškoti vis moderniškesnių kovos ginklų; mums reikia palaikyti silpstančių bendrakeleivių dvasią, šaukti visus lietuvius į vieną būrį, į vieną draugę.

Esu giliai įsitikinęs, kad ateis laikas, kada „D. Britanijos" savaitraščio pirmajame puslapyje didelėmis raidėmis bus pranešta: Lietuva išvalyta nuo okupantų; pirmieji tremtiniai pakelyje į laisvą Tėvynę; mūsų Pasiuntinybė Londone apgulta norinčių grįžti...

Kągi: esu senas „B. Lietuvio" bendradarbis, tad įtin džiaugiuosi mūsų laikraščio sukaktimi ir sakau:

— Ko greičiau parvesk mus į Lietuvą, mūsų Sukaktuvininke!

Laikraščio vyr. redaktoriui, jo padėjėjui, spaustuvės direktoriui ir jo talkininkams, pagaliau, leidėjui — DBLS Centrui su visu štabu — ištvermės ir Dievo palaimos.

Skaitytojams — išaugti tiktai Anglijoje iki 2.000; Europoje ištverti ir neprarasti vilčių dar kartą visiems pasimatyti —

LAISVOJE LIETUVOJE!

J. Kuzmickis.

TAIP BUS VAINIKUOJAMA ELZBIETA II

Esmėje vainikavimas yra religinė apeiga, tačiau joje yra įjungta ir grynai pasaulinių tradcijų, pvz., pripažinimas ir priesaika. Visas ceremonialas yra aprašytas knygoje „Coronation Service" ir jo su didžiausiu tikslumu prisilaikoma. Visa apeiga yra padalinta į atskirus, skyrius, atskirus etapus.

Pats vainikavimas yra surištas su šv. komunijos priėmimu, visiškai taip kaip dvasiškio įšventinimas.

PASIRENGIMAS (PREPARATION

Karalienė atvyksta į Westminster Abbey ir su visa svita sueina į vakarų pusėje esantį priestatą (annexe). Čia ji randa išdėstytus visus karališkuosius ženklus, karūnas, kardus, skeptrus ir pan. Čia sutvarkoma ir jos palyda, prieš įeinant į pačią bažnyčią.

ĖĮJIMAS Į BAŽNYČIĄ

Prieš karalienę nešami visi karališkieji ženklai. Ji, lydima palydovų, įeina į bažnyčią ir atsisėda į specialią kėdę, dešinėje altoriaus pusėje. Choras tuo metu gieda himną iš 112 psalm.

PRIPAŽINIMAS.

Prieš prasidedant tikrosioms vainikavimo iškilmėms, Canterburio arkivyskupas, kuris yra vyriausias vainikavimo apeigų vykdytojas, lydimas vyriausiojo „raiščio ordeno" heraldo ir augštų valstybės pareigūnų, eina į visus keturis bažnyčios kampus ir skelbia karalienę Elžbietą, kaip neginčijamą ir neabejotiną suverenę. Dalyviai šaukia „Dieve saugok karalienę", aidi fanfarai, iš Towerio šaudo artilerija. Karališkieji ženklai perduodami Westminsterio dekanui ir sukraunami ant altoriaus.

Pripažinimas yra vienas seniausių vainikavimo papročių. Iki Edvardo IV laikų nebuvo taisyklės, pagal kurią sostą paveldi vyriausias sūnus. Anuomet bajorai išsirinkdavo vieną iš karališkos šeimos narių. Todėl buvo svarbu prieš vainikavimą žinoti ar tas kandidatas turi daugumos pritarimą. Pasakojama, kad vainikuojant Williamą Nugalėtoją — dėl to įvykęs nesusipratimas: Vainikavimui vadovavęs Yorko arkivyskupas, kreipėsi į anglų bajorus angliškai, o normanai, nesuprasdami angliškai, jų pripažinimo šauksmus palaikė grąsymu karaliui ir dėl to tuojau pat prasidėjusi kova. Visi palydovai išbėgo į gatvę ir Nugalėtojas liko vienas su anglų dvasiškiais...

PRIESAIKA

Pasibaigus pripažinimo apeigoms, nutilus šauksmams ir šūvių aidui, prasideda priesaika. Karalienė prisiekia valdyti pagal įvairių teritorijų žmonių įstatymus, būti teisinga ir gailestinga.

Priesaika taip pat yra labai sena, bet jos tekstas vėliau buvo pakeistas, kai, vainikuojant Viljamą Oranietį, parlamentas įterpė žodžius, kuriais prisiekiama palaikyti protestantizmą. Iki pat Jurgio V karūnavimo tekstas buvo labai griežtas. Dabar jis yra gerokai sušvelnintas ir turįs daugiau formalinės reikšmės.

Po priesaikos Scotijos bažnyčių susivienijimo tvarkytojas įteikia karalienei Bibliją, sakydamas, kad tai yra vertingiausias šiame pasaulyje dalykas. „Čia yra išmintis, tai yra karališkoji teisė, tai yra Dievo orakulas"

KOMUNIJOS PRADŽIA

Sugrąžinus karalienei bibliją, seka tolimesnės vainikavimo apeigos. Pagal katalikų ritualą pats vainikavimas buvo daromas prieš mišias ir tik po vainikavimo prasidėdavo mišios. Anglikonų, tačiau, vainikavimo apeiga yra sujungta su mišių celebravimu. Šioji vainikavimo dalis apima mišių Introitą, Collectą, Epistolą, evangeliją ir tikėjimo išpažinimą.

PATEPIMAS

Padarius tikėjimo išpažinimą, seka patepimas šv. aliejais. Prieš tai choras gieda angliškai „Veni creator". Šios apeigos metu virš karalienės kėdės yra iškeliamas baldachimas laikomas keturių didikų, kurie visi yra raiščio riteriai. Šitie didikai yra: Viscontas Allendale, grafas Fortescue ir Wellingtono bei Portlando kunigaikščiai. Baldachimas yra laikomas todėl, nes patepimas yra pusiau privati apeiga. Senajam testamente yra minimas Sauliaus ir Salamono patepimas. Viduramžiais š tais aliejais buvo patepama net karaliaus nugara, todėl šios apeigos metu jis turėdavo dalinai nusirengti. Tam tikslui ir buvo baldachimas. Dabartinei karalienei bus patėptas tik rankų plaštakos, krūtinė ir virš galvis. Iš viduramžių yra likęs padavimas, kad šv. aliejais patepto karaliaus prisilietimas turi gydomosios galios. Senovės raštuose minima, kad karaliai James I ir Karolis II tuo būdu išgydę 90.000 žmonių.

Šventieji aliejai laikomi specialioje ampulėje, kuri vaizduoja išskėstais sparnais arą. Ampulę palenkus, iš aro snapo teka aliejus. Jis tekinamas į specialų auksinį šaukštą, iš kurio tepamos minėtos kūno vietos.

KARALIŠKŲ ŽENKLŲ ĮTEIKIMAS

Patepta karalienė atsisėda į karūnacijos arba karaliaus Eduardo kėdę. Toji kėdė buvo atgabenta iš Scotijos, Scone miesto ir po ja yra padėtas t.v. šv. Jokūbo arba Sconė's akmuo. (Kaip žinome, skotų nacionalistai buvo tą akmenį pavogę. Ant tos kėdės buvo vainikuojami Scotijos karaliai ir jei dabartinė karalienė neatsisėstų ant jo, neabejotinai, scotai nepripažintų jos už savo karalienę. Akmuo vadinamas šv. Jokūbo akmeniu nes,kaip legenda byloja, šv. Jokūbas miegojęs pasidėjęs galvą ant to akmens.)

Karūnacijos kėdėje sėdinčiai karalienei įteikiami karališkieji ženklai: auksiniai pentinai, brangakmeniais išpuoštas valstybės kardas, kurį ji sugrąžina arkivyskupui, tuo pareikšdama savo galios pavedimą bažnyčiai. Kardą arkivyskupas padeda ant altoriaus, bet tuojau vienas iš lordų ji nuperka iš bažnyčios už 100 šil. (Vėliau jis yra laikomas prieš karalienę ištrauktas iš makšties). Toliau karalienė gauna apirankes, kurias dedant ant rankų, arkivyskupas sako: „Priimk paprastumo ir išminties apirankes, kaip Dievo palaimos ženklą", Ši apeiga buvo nepraktikuojama nuo Karolio I laikų, bet dabar vėl įvesta.

Po to karalienė apvelkama karališkuoju rūbu ir gauna karališkąją stulą. Tie rūbai yra labai panašūs į kunigų dėvimus.

Dabar karalienei įteikiamas žemės rutulys. Tai suvereniteto simbolis. Ant rutulio esantis kryžius reiškia, kad pasauliniai dalykai turi būti pajungti Kristaus valdžiai.

Karališkasis žiedas užmaunamas karalienei ant dešiniosios rankos, ket virtojo piršto. Tai reiškia jos susirišimą su savo kraštu ir pavaldiniais.

Po to ji gauna skeptrus. Tada prasideda pati svarbiausioji vainikavimo dalis: karūnos uždėjimas. Westminsterio dekanas paima nuo altoriaus karūną ir įteikia ją Canterburio arkivyskupui. Šis uždeda ją ant karalienės galvos.

Susirinkusieji, pamatę valdovę su karūna ima šaukti: „Dieve, saugok karalienę!" Aidi fanfarai. Didikai užsideda savo karūnėles. Toweryje šaudo artilerija. Tuo pačiu metu visoje britų imperijoje aidi artilerijos saliutas naujos karalienės garbei.

Arkivyskupas, palaiminęs karalienę, drauge su kitais bažnyčios dignitoriais lydi ją į sostą, kuris įrengtas viduryje bažnyčios, ant specialaus paaugštinimo.

Dabar karalienė yra oficialiai įėjusi į savo karalystę. Visi didikai eina pareikšti jai savo ištikimybę. Pirmasis ištikimybę pareiškia jos vyras, Edinburgo kunigaikštis. Jis palipa sosto pakopomis, nusiima savo karūnėlę, atsiklaupia ir sako: „Aš, Pilypas, Edinburgo kunigaikštis, esu jūsų pavaldiniu visam savo gyvenimui ir jūsų žemiškuoju gerbintoju, būsiu ištikimas ir teisingas visą savo gyvenimą, ir iki mirties ginsiu nuo priešų. Tepadeda man Dievas."

Po jo seka kiti karališkos šeimos princai: Gloucesterio ir Kento kunigaikščiai. Po jų vyriausieji, pagal didikų laipsnį: kunigaikščiai, markyzai, grafai, viscontai ir baronai. pabučiuoja karalienę į veidą. Anksčiau bučiuodavo visi didikai iš eilės, bet nuo Eduardo VII laikų tik vyriausieji visos savo grupės vardu, nes dabar yra tiek daug didikų, kad bučiavimasis per ilgai užtruktų.

KOMUNIJA

Ištikimybės pareiškimui pasibaigus, prie karalienės prisijungia jos vyras, Edinburgo kunigaikštis. Jiedu nulipa nuo sosto ir atsiklaupia prieš altorių. Tada yra dalinama komunija. Karalienė nusiima karūną ir atiduoda savo palydovams palaikyti skeptrus. Ji pati priima komuniją.

Mat, senovėje, komunija būdavo dalinama paprastų žmonių. Senose iškilmių apeigose pažymėtas toks sakinys!" Prieš iškilmes, bažnyčios klebonas turi žiūrėti, kad būsimojo suvereno kūnas būtų nuvalytas ir pasipuošęs nusiplovimu, o jo siela prieš tai nušveista gera išpažintimi ir nuoširdžia atgaila. (Matomai senovės karaliai nemėgdavo praustis!...). Priėmusi komuniją, gavusi palaiminimą karalienė vėl užsideda karūną.

Dabar, drauge su svarbiausiais valstybės dignitoriais ji nueina į šv. Eduardo koplyčią, už didžiojo altoriaus, ir ten atiduoda kaikuriuos karališkuosius ženklus Westminterio dekanui laikinai saugoti. Šv. Eduardo palaikai yra didžiausia šventenybė Anglijoje. Net Henrikas VIII, reformacijos siautėjimo metu, nedrįso jų paliesti. Anglijos karaliai yra skaitomi jo tiesioginiai įpėdiniai. Karalienė Elžbieta II yra 60-oji iš eilės.

Po to karalienė grįžta į prezbiteriją dešinėje rankoje laikydama skeptrą, kairėje — žemės rutulį. Jos galvą puošia Imperinė valstybės karūna. Ji dėvi karališkus iškilmių rūbus, kuriuos padeda nešti garbės damos.

Procesija vėl grįžta į priestatą, kuriame kiek pasilsėjusi karalienė pradeda iškilmingą grįžimą į Buckingham Rūmus. Jai einant, giedamas Himnas, aidi fanfarai ir minia džiaugsmingai sveikina savo naująją valdovę — šūkiu:

Tegyvuoja Karalienė Elžbieta II-ji.

God Save The Queen!

ATVIRAS LAISKAS

DIDŽ. GERB. „BR. LIETUVIO" REDAKTORIUI

Maloniai prašau Jusų neatsisakyti paskelbti šį mano atvirą laišką, liečiantį pereitą savaitę atspausdintą p. Šukio straipsnį, „Pasivaikščiojimas Debesų Briaunomis".

Esu senyvo amžiaus žmogus, be didesnio mokslo, ligonis, dirbąs naktimis kepykloje. Kai anais metais buvo paskelbtas Lietuvių Namų pirkimo vajus, prisidėjau prie jo visomis savo sunkiai uždirbtomis sutaupomis 100 svarų. Tokia suma, kiek man yra žinoma yra prisidėjęs dar vienas lietuvis — p. Peleckas, siuo metu gyvenąs Kanadoje. Įmokėjau šimtą svarų, gavau akcijas, ir tuo viskas pasibaigė. Nesigailėjau savo įnašų tol, kol p. Šukys nieku nepagrįstu šmeižtu ėmė viešai ižeidinėti tuos, kurie nieko nereikalavo, bet daugiausiai prisidėjo prie mūsų visų bendru prakaitu sukurtos vertybės. Aš, savo seno žmogaus prakaitu prisidėjau prie šito darbo konkrečiu įnašu gal šimtą kartų daugiau, negu p. Šukys, kuris savo viešame ižeidime šitaip man už tai padėkojo:

„Štai pavyzdys. Mano bičiulis, grįžęs iš paskutinio Londone įvykusio spaudos baliaus štai ką papsakojo. Vienas šimtaakcininkas (akcininkas turįs 100 svarų vertės akcijų) gerai išsimiegojęs minkštoje viešbučio, stovinčio prieš Lietuvių Namus, lovoje, žiūrėdamas per langą maždaug taip uždainavo! Va, šitie namai, tai suprantu, kad tai mano namai. O kas ta S-ga? Paspirti tik ją"...

Nesu buvęs savo amžiuje šitame viešbutyje, nesu buvęs ir akcininkų suvažiavime, nes aš tuos pinigus daviau lietuvių tvirtovei ne tam tikslui, kad pralobčiau, kad „spardyčiau Sąjungą", tai tegu atlieka tas mistiškas „šimtaakcininkas", kurio pasakymu taip tvirtai pasikliauna mane įžeidęs straipsnio autorius. Aš tik norėčiau paklausti p. Šukio kartu ir prieš jį rašiusio p. Varanavičiaus, kuriuo tikslu jie šitaip rašo? Jeigu jų straipsniai pagristi tokia „tiesa", kaip šito „simtaakcininko", išsimiegojusio po spaudos baliaus minkštoje lovoje pasakymas, tai, man atrodo, kad jie būtų daug daugiau naudos padarę, suradę bent vieną naują narį, užuot išpusta gražbylyste ir piktais, išgalvotais gandais nuodiję susikaldymo bacilomis užsikrėtusią emigraciją, baugindami jų pačių išgalvotu šimtaakcininkų savanaudiškumo baubu. Aš noriu konkretaus p. Šukio įrodymo: kur ir kada aš, prisidėjęs prie Lietuvių Namų pirkimo stambesne suma esu parodęs savanaudiškumą ar piktus kėslus? Jei jis šito nepadarys, tada tegu nors viešai paskelbia pavardę to akcininko, kuris, jo draugai viešbutyje, šitaip yra pasakęs. Jei ir šito p. Šukys viešai nepadarys, tada, atrodys, kad ne mes, aukavę po šimtą svarų kesinamės į Lietuvių Namus, bet tie, kurie prisidėjo po vieną svarą, kesinasi sugriauti tai, kas pastatyta. Pono Šukio, p. Varanavičiaus ir kitų verkšlenimai del Lietuvių Namų ateities, man primena vienos mergaitės graudžias ašaras, kurias ji liejo, sėdėdama ant Nemuno kranto. Girdi, kaip ji galinti nevėrkti, žiūrėdama į tokią gilią ir sraunią upę: juk kai ji užaugs, kai ištekės, kai turės vaikų, tai tie vaikai, bėgiodami pakrančiais, gali nuskęsti...

Pabaigai man norisi p. Šukio, p. Varanaviciaus, p. Šalkausko paklausti, kam jie pasitarnavo rašydami tokias nesąmones, kokias jie viešai yra paskelbę apie mus, šimtaakcininkus? Jie, taip, kaip ir aš, užuot manę smeižę, galėjo patys po tokią sumą sudėti, tai būtų iš tikrųjų konkretus ir gražus darbas, kokį aš se-

(nukelta į psl. 6)

Londono Lietuvių Sporto ir Socialinis Klubas, 345a., Victoria Park, E. 9, š. m. gegužės mėn. 31 d. rengia

KARUNACIJOS BALIU

Programoje:

KARUNACIJOS KARALIENES RINKIMAS

kupletai ir kt. Bus ir šokiai.

Staliukus galima užsisakyti iš anksto pas Z. Jurą.

Pradžia 7 val. 30 min. vakare.

Be to, klubo patalpose, bus šokiai, per sekmines gegužės 24 d. ir per karūnacija birželio 2 d. Karūnacijos iškilmes galėsite sekti per televizijos aparatą.

Klubo Valdyba.

BARBOROS LIENORASTIS

Ketvirtadienis. Neužmiršo ir manęs Redakcija. Pakvietė pasisakyti apie mūsų britų — europečių lietuvių sąjungos ir bendruomenių savaitraštį. Skaitau aš jį ne nuo dabar. Kartais, (kai redaktorius spausdina mano straipsnius), jis man labai patinka, bet kai pradeda spausdinti kitų — ne. Ypač man jis nepatinka, kada po puspuslapio teko skaityti straipsnius apie „konkrečius ir nekonkrečius" lietuvybės išlaikymo būdus. Tie straipsniai taip greit virto asmeniškomis per laikraštį peštynėmis, nepalikę ne tiek gerų pėdsakų, kiek mano nelygi kova su gerb. dr. Valteriu. Dabar vel kilometriniai straipsniai apnyko europiečių lietuvių savaitraštį apie santykius vienos bendrovės su viena sąjunga, kurioms, mano žiniomis, pirmininkauja tas pats žmogus. Mano moteriškon (valterininkai sakytų bobiškon) galvon nėsutelpa mįslė: kaip jaučiasi tas pirmininkas, kada jį šukuoja bendrovės priešininkai, ir kaip jis jaučiasi, kada ji šukuoja sąjungos pozicija? Įdomu būtų nors per televiziją pamatyti, kaip pats pirmininkas kovoja su savim? Jei jis šito nedarytų,užtektų jam pasakyti redaktoriui: — liaukis kankinęs skaitytojus straipsniais, kurie mums tiek naudos, kiek planuojama „keturių didžiųjų konferencija".

Šukaktuvių proga aš siūlau šitokia redaktoriui dovana: kiekvieną savaitę prisiųsiu po vieną lietuvio adresą ir fotografiją kuris neskaito laikraščio. Prisiųsiu su ta sąlyga, jei laikraštyje rasiu mano prisiųstojo būsimojo skaitytojo atvaizdą. Negirkitė tų, kurie skaito ir rašo, bet jieškokite „laukinių", tada ir skaitantiems ir neksiatantiems bus įdomiau ir naudingiau...

Pačiam redaktoriui, sukaktuvių proga palinkėčiau: nespausdinti straipsnių tokių, kuriuos tik autoriai nori matyti laikraštyje, bet tokius, kurių pageidauja skaitytojų masė; nerašyti pačiam ilgų pamokslų ir kitų parašytus nespausdinti; nerašyti apie įvkius „ugnies žemėje", bet daugiau apie tuos, kuriuose mes patys dalyvaujame; nejieškoti laikraščio pagalba draugų, nes geras redaktorius tokių iš viso negali turėti; bent per penekris metus atvykti ir į tokius provincijos užkampius, parašyti apie tų lietuvių gyvenimą, kurių šiolei yra tik viena pareiga — sumokėti nario mokestį. Pradžiai užteks.

Penktadienis. Ignas vėl parašė, kad Londonė vienas klubas rinks karalienę, o antras karalių. Grdi, abu isrinktieji „monarchai" bus rodomi televižinos pagalba is Soc. Klubo Stoties Holland Parko klubui, o čia vykstančią programą persitransliuos Soc. Klubas. Reiks važiuoti. Tik nežinau, karaliaus ar karalienės rinkti?

Šeštadienis. Redakcija persiunte man rašytą šitokio turinio nepažįstao lietuvio, gulinčio antrus metus ligonineje, laiską, kuriame rašoma: „Gerbiamoji Barbora, aš esu ligoninėje vienui vienas lietuvis. Niekas manęs iki šiolei neaplankė, tik Kalėdoms gavau iš lenkų kažkokios draugijos siuntinėlį ir sveikinimą. Jei turėtumete laiko, aplankykite mane per Sekmines. Taip pasiilgau lietuvių. Taip jaučiuos visų užmirštas"...

Gal ir nuvažiuočiau, bet per Sekmines! Pagalvokite, tiek pramogų! Gal po Sekminių kada nors... Jei jo iki šiolei niekas neaplankė, gali ir palaukti...

VOKIECIU RYTU POLITIKA

(atkelta iš psl. 1.)

„VOKIEČIŲ RYTŲ POLITIKA—EUROPINĖ RYTŲ POLITIKA"

Vokiečių savaitraštis „Christ und Welt" įsidėjo platų straipsnį apie siūlomą vokiečių Rytų politiką. Straipsnis pavadintas viršuje atžymėta antrašte. Duodame jo svarbiausių vietų vertimus:

„Aštuonis metus nebuvo jokios vokiečių Rytų politikos... Bet dabar jau daugelis reiškinių rodo, jog pribrendo laikas aiškinti naujos vokiečių Rytų politikos pagrindus... Ateities vokiečių politika tebus įmanoma, pravedama ir sėkminga, jeigu ji bus identiška su europine Rytų politika... Reikia išbraukti iš mūsų minčių ir vaizduotės, kad mes dar kartą — kaip prieš tūkstantį ir prieš penkis šimtus metų — galėtume „joti į Rytus" kaip Europos pasiuntiniai, misininkai, kultūrininkai, mokytojai arba net kaip ponų karta. Visos tautos anapus mūsų Rytų sienos yra jau seniai pasidariusios savarankiškos. Todėl kiekvienas ateities europinės ir vokiečių Rytų politikos suminėjimas iš pat pradžių iškelia klausimą, dėl kurio kyla aistringų diskusijų, o tuo pačiu kiekvienas naujos Rytų politikos mėginimas pastatomas į nepasisekimo pavojų,; t.y. klausimas apie ateities likimą šiandien atplėštų vokiškų Rytų kraštų ir tų kraštų išvarytųjų vokiečių teisę grįžti į gimtinę (Heimatrecht)...Nepaisant pavojaus pasakyti nepopuliarią teisybę reikia pripažinti: Europa mums į tuos klausimus atsakys neigiamai, jeigu mums prieš tai nepasiseks patikimai įrodyti, jog, sugrįžus Rytų ir Pietų Rytų vokiečiams į savo gimtines, susidarys visai Europai naudingesnė padėtis, negu ji buvo prieš vokiečius iš tų kraštų išvarant ir negu ji šiandien yra satelitų kraštuose...

Nauja tautybių santvarka, kuri garantuotų įvairių tautybių taikų šalia viena kitos ir vienos su kita sugyvenimą, yra vienintėlė garantija Potsdamo prievartiniam sprendimui išspręsti. Niekas negali iš principo neigti teisės išvietintiesiems vokiečiams grįžti ir apsigyventi Potsdamo sutartimi atskirtose nuo Vokietijos Rytų provincijose.

Kas šiandien norėtų kad ir bendrais bruožais susidaryti Europos Rytų politikos vaizdą, turi taip pat drįsti nusikratyti jau atgyvenusiais įvaizdžiais ir sąvokomis, turėjusiomis vertę seniau, praeityje, kur išbaigta, suvereninė tautinė valstybė daugėliui prieš mus buvusių kartų sudarė tikrąjį idealą. Tačiau dabar tai, kas Vakaruose vykdoma žingsnis po žingsnio ir pamažu įgauna vis tvirtesnį pavidalą, turi būti Rytams planuojama kaip išbaigta visuma. Vakarų vedama Europos politika duoda pavyzdį ir Rytams, būtent — kuriama antvalstybinė ir anttautinė ūkio, susisiekimo, valiutos, socialinės įstatymleidybos ir gynybos savivalda. Tačiau iš anksto planuojamoji Europos politika Rytams dabartine Vakarų integracijos padėtimi negali tenkintis. Juk gali praeiti dar ištisi metai, kol Rytai Europos apjungimui pasidarys kiek prieinamesni. Ligi to laiko Vakarų Europos apjungimė bus pažengtos kelios pakopos, o tautinis suverenumas vis daugiau apribojamas.

Jau šiandien galima tvirtinti, kad būsimosios Rytų Europos koncepcijoj šiandien Vakaruose dar daugelio taip kietai ginamai suvereninių nacionalinių valstybių istorinei pasireiškimų formai negalės būti vietos iš viso.

Daugumas emigrantų grupių iš Rytų ir Pietryčių Europos tai neigia. Jie būsimąjį „sueuropinimą" taip įsivaizduoja, kad išsyk turės būti atstatytos senosios tautinės valstybės kaip visiškai suvereniniai vienetai, paskum jos sudarys didesnius regioninius junginius ir galiausiai tie bus įjungti į visuotinę Europos federaciją. Tačiau mes žią įžvelgiame ne tik klaidžiojimą klystkeliais, bet dar blogiau: tuo būdu bus suklijuota vėliau pasireikšti bet kokiam galimumi apjungti visą Europą, nes, restauravus 1918 m. susidariusias arba vėliau praplėstas tautines valstybes, būtų drauge atkurtos ir tos pačios sąlygos vėl pasireikšti toms pačioms negerovėms, kurios su tų tautinių valstybių atsiradimu pasireiškė pasaulyje: „valstybinių tautų"' reiškiama jose esančioms „mažumoms" hegemonija, valstybės skatinama tautybių kova, galimas kaimynų įsikišimas užsistoti už skriaudžiamas mažumas, imperialistinė ekspansija susidaryti „natūralines sienas", išeinančias už tautinių sienų ribų, agresiniais ir apsauginiais sumetimais sudaromos sąjungos, apsupimai, prievartinė asimiliacija, ištrėmimai, žodžiu — sudarymas naujos kibirkšties, kuri buvo jau du kartus sukėlusi pasaulinį gaisrą. Kas Rytų ir Vidurio Europoj nori atgaivinti senąsias valdymo formas, tas senąsias statines iš naujo prikemša parako naujiems konfliktams kelti.

Didžiausią blogumą čia sudaro ne tik vienos tautybių kovos kaip tokios, bet ypač valstybinių priemonių panaudojimas toj kovoj pvz., kad ir pritaikant vienašališką, prieš kitaip kalbančius nukreiptą mokestinę politiką, mokyklinę politiką ir ūkines priemones, skriaudžiant kitaip kalbančius viešosiomis parangomis, priimant į tarnybas etc, pagaliau baudžiamojoj teisėj. Pastovi tvarka šitoj plačioj tautiniu atžvilgiu suskaldytoj erdvėj tegali būti įvesta tik su viena sąlyga — tautybių kovoje vieną kartą visiems laikams turi būti atsisakyta valstybines priemones panaudoti piktam.

Europoje bus visuomet įvairių skirtingų tautų, skirtingų kalbinių ir kultūrinių bendruomenių. Ir tai nėra jokia blogybė, priešingai — šitoks kalbų ir kultūros įvairumas ir sudaro Europos esmę. Tautos kaip tik ir turi padėti tvirtus pagrindus būsimajai Europai, kai, prireikus, valstybiniai junginiai bus vis siaurinami, o jų funkcijos vis daugiau suredukuojamos į regioninių junginių funkcijas.

Tačiau jau iš pat pradžių į kiekvienos į Rytus nukreiptos Europos planuojamosios politikos pagrindus turi būti padėta tautybės apsauga—kiekvienos tautybės! —, kad ji nebus suvirškinta, išstumta, kad nenustos kultūrinio savitumo.

Ir šitoji tautiškumo apsauga turi būti laiduota ne tik suglaustai įkurdintiems tautiniams vienetams, bet ir visiems tų tautų piliečiams, net ir tiems, kurie yra privėrsti gyventi toli nuo savo tėvynės, išsklaidyti po visą Europą. Vadinasi, tiek vokietis Siebenbuergene turi likti vokietis, taip pat Ruhro krašte įsikūręs lenkas turi likti lenkas, lygiai taip, kaip katalikas Švedijoje turi turėti teisę išlikti katalikas arba protestantas — Italijoje. Kadaise, kai buvo pasekta netikru „uždarų konfesinių valstybių" idealu, galiojo dėsnis cuius regio — eius religio. Dėsnis cuius regio — eius natio išliko iki šių dienų, nes buvo mėginama įvykdyti jėga „uždaros tautinės valstybės idealą". Tačiau mes turime išsižadėti abiejų klaidų. Ir tam, be abejo, nepakanka paskelbti naujas senojo stiliaus „garantijas tautinėms mažumoms apsaugoti". Čia turėtų ne valstybės nustatyti taisykles, bet patys tautų nariai pasiskelbti konstitucinėmis „kalbinėmis bendruomenėmis", kad iš valstybių būtų atimta tai, kas joms ateityje ir neturėtų priklausyti, būtent — auklėjimas, mokykla, kultūriniai reikalai.

Tačiau šios „kalbinės bendruomenės" taip pat neprivalo pasidaryti naujos rūšies „valstybėmis". Jos turi griežtai apsiriboti tuo, kas priklauso „tautai", būtent — auklėjimu, mokyklomis, kultūriniais reikalais, nes tik tokiu atveju kaimynai tegalės matyti po jų akimis kylančias svetimomis kalbomis mokyklas, bažnyčias, susirinkimų sales ir teatrus, finansuojamus, išlaikomus ir prižiūrimus svetimų, gal net labai toli esančių „kultūrinių įstaigų". Šiandien reikia drąsos kultūrinius reikalus išimti iš administracijos ir valstybės įsikišimo. Tai, kas Vakaruose norima išsaugoti iki pat pabaigos, — surasti naują tautų, kalbinių bendruomenių santykiavimo būdą, — turi būti padėta pagrindan kiekvienam planavimui Rytų Europoj jau iš pat pradžios... Jau šiandien ne tik galėtų, bet ir turėtų būti tuo reikalu pradėti konstrukyvūs pasikalbėjimai su emigrantais iš Rytų Europos..."

Augščiau paskelbtąsias savaitraščio mintis būtų galima laikyti privačiomis. Bet šiomis dienomis vokiečių vyriausybės oficioz. „Bulletin des Presse-u. Informationsamtes der Bundesregierung" buvo įdėtas susisiekimo min. Dr. Seebohmo straipsnis „Teisė į tėviškę", iš kurio matyt, kad „Chr.u.W" mintys jau perėjusios ir į vyriausybės narius,

---

DBLS SKYRIŲ VALDYBŲ DĖMESIUI

Birželio įvykiams paminėti atspausdintos specialios (anglų kalba) skrajukės bendrai visų trijų pabaltijo tautų. Skyrių valdybos yra prašomos pranešti centrui, kiek tokių skrajukių joms reikės pasiųsti.

(atkelta iš psl. 1.)

komi stipriausia lietuviška tvirtove Vakarų Europoje.

Britanijos lietuvių darbų veidrodis, variklis, siela ir jungtis yra mūsų laikraštis „Britanijos Lietuvis", kurio, štai 300-ąjį numerį šiandien išleidžiame. Daug vargo, darbo, kartais net desperatiškų pastangų reikėjo įdėti, kad „Britanijos Lietuvis" nemirtų, bet augtų tobulėtų, savo svoriu ir apimtimi didėtų. Šiandien jis yra išaugęs ligi tokio laipsnio, jog yra virtęs visų Europos lietuviškų bendruomenių laikraščiu. Kiekvienam lietuviui aišku, kokia didelė spraga atsirastų bendrame Vakarų pasaulio lietuviškame judėjime, jei neturėtume „Britanijos Lietuvio". Dėl to mūsų visų pareiga šį laikraštį visokiariopai rėmti, ūgdyti ir lengvinti jo ėjimo kelią, kad „Britanijos Lietuvis" ir ateity galėtų sėkmingai tarnauti Lietuvos ir visos lietuvių tautos augščiausiems uždaviniams.

J. SENKUS

(atkelta iš psl. 5)

nas žmogus esu padaręs, nereikalaudamas nieko nei dabar, nei ateityje. Tegu nebijo manęs nei Sąjunga, nei Lietuvių Namų bendrovė, nes ne aš, įdėjęs į tuos namus šimtą plytų juos sugriausiu, bet tie, kurie įmūrinę viena, šūkauja už tūkstantį. Taip žemėje buvo, taip ir liks: tu savo artimui duoną, — jis tau plytą.

Prašau priimti mano augštos pagarbos pareiškimą.

B. Brazauskas

PALAIMINTA BIUROKRATIJA

Pažįstą sovietinį gyvenimą žino, kad miestuose gyvenantieji stengiasi patys užsiauginti bulves ir kitokias daržoves, nes valstybė su savo planuotu ūkiu nepajėgia jų pakankamai pagaminti. Tačiau net ir kolektyviniai auginantiems bulves nėra lengva.

„Trud" rašo:

„Kominterno ekskavatorių fabriko darbininkai, Voroneže,, sumanė laisvalaikiu užsiauginti daržovių. Fabriko vadovybė ir partijos komitetas sumanymui pritarė ir jau 1949 m. paprašė apygardos vykdomąjį komitetą paskirti fabrikui atitinkamą sklypą žemės. Apygardos komitetas atsakė, kad tuo reikalu fabrikas turi kreiptis į miesto vykdomąjį komitetą. Miesto komitetas fabrikui atsakė, kad sklypas negali būti paskirtas pranešdamas, kad fabrikas gali apeliuoti į apygardos komitetą dėl miesto komiteto sprendimo, ką fabrikas ir padarė. Apygardos komitetas pranešė fabrikui, kad miesto komiteto sprendimas yra nepagrįstas ir patarė dar kartą formaliai kreiptis į miesto komitetą, prašant šį klausimą persvarstyti... Fabriko prašymas miesto ir apygardos komitetuose buvo svarstomas šešis kartus. Atėjo 1953 m. pavasaris, bet fabriko darbininkai dar vis nežino, iš kur rudenį gaus bulviu, nes poms auginti po jie dar iki šiol negavo...

Dvi prancūzų ministerijos protestavo prieš, šiuo metu populiariausią Paryžiuje dainą, „Senegal". Mat toje dainoje buvo sakinys: „Ten mokesčiai yra dvigubai mažesni". Po to, kolonijų ir finansų ministerijos buvo užverstos klausimais ar tikrai ten mokesčiai dvigubai mažesni ir ar patartina emigruoti į Senegalą?

20 LAIMINGUJU

TURES ASMENISKA NAUDA, LIKUSIEJI PAREMS SAVO LAIKRASCIO SUNKIASIAS DIENAS, DALYVAUDAMI „BR. LIETUVIO" LOTERIJOJ.

PRASOME: NEGRAZINKITE BILETUS, BET SILINGUS!

REDAKCIJA

VAINIKAVIMO DIENOS PROGRAMA LIETUVIU NAMUOSE

Lietuvių Klubas kviečia savo narius ir svečius

VAINIKAVIMO DIENA

birželio mėn. 2 praleisti Lietuvių Namuose, 43, Holland Park.

Visos vainikavmo iškilmės bus galima matyti per naujai įrengtą televizijos aparatą nuo pat ryto iki pabaigos. Baras ir bufetas veiks VISĄ DIENĄ. Lietuviški pietūs nuo 1 val. iki 2,30 val.

Sėdimos vietos prie aparato užsakomos iš anksto.

Popietinėmis valandomis kava, o nuo 8 val. Šokiai ir žaidymai iki vidurnakčio.

Iš toliau atvykusiems gerb. svečiams parūpinama nakvynė.

GUDRUS YANKIS

1945 m., šaltą sausio mėn rytą, ltn. George F. Ruckman buvo pašautas vokiečių priešlėktuvinės artilerijos ir priverstas nusileisti mažame lauko aerodrome, netoli Torno. Jo bombonešio B-17 du motorai buvo sužaloti, kairiojo leidimosi rato guma sudraskyta, bet šiaip pats lėktuvas atrodė tvarkoje.

Rusai labai nuoširdžiai pasitiko ltn. Ruckman ir jo aštuonis draugus. Prasidėjo neisibaigiančios vaišės. Iš stiklinių buvo geriami tostai už Stalino, Roosevelto ir Churchilio sveikatą, kol vargšai amerikonai sukrito po stalais. Iš ryto, nubudus, prasidėjo vėl ta pati daina. Amerikonai ne juokais susirūpino kaip atsikratyti perdėto rusų vaišingumo.

Į amerikonų prašymus, parūpinti įrankių ir medžiagos lėktuvo, remontui rusai nekreipė nė mažiausio dėmesio. Tada Buckmanas grėbėsi paskutinės išeities-kyšio. Vienam rusų karininkui pasiūlė savo rankinį laikrodį (75 dol.) ir gavo teisę naudotis sunkvežimiu. Su juo nuvažiavo į Plocką, kur buvo kitas pašautas B-17. Už $80 pasamdė 20 lenkų ir jų padedamas, išėmė vieną motorą. Už pistoletą (35 dol.) išsinomavo traktorių išvilkti iš subombarduoto angaro kraną. Už 30 dol. įtikino du rusų karo policininkus „nematyti" telefono stulpų vagystės, kurie buvo reikalingi ramsčiams. Lėktuvo rato iškasimas iš sušalusios žemės kainavo 20 dol. Už paskutinius 10 dol. ir vekselį, Buckmanas nusipirko 2.800 galionų benzino.

44 dieną po priverstino nusileidimo lėktuvo propeleriai pradėjo suktis ir Buckmanas netrukus su savo draugais jau nusileido Italijoje, Foggia aerodrome. Po to jo lėktuvas buvo pagrindinai atremontuotas ir jis dar dešimt kartų dalyvavo Vokietijos bombardavime.

Karas baigėsi, Buckmans grįžo namo, vedė, užsiaugino porą vaikų, pardavinėjo odą ir laisvalaikiu remontavo laikrodžius. Ir, laikas nuo laiko, primindavo JAV vyriausybei, kad ji jam skolinga 250 dol. už jo prarastus nuosavus daiktus, bevaduojant valstybės turtą. Aštuonis metus yankis nedavė ramybės savo valdžiai, kol ši, pagaliau, nusileido. Praėjusią savaitę JAV parlamentas priėmė specialų įstatymą išmokėti Buckmanui 250 dol. ir pasiuntė į Baltuosius Rūmus pasirašyti ir, žinoma, išmokėti.

COVENTRY

DBLS Vyties skyrius Coventryje, HUMBER HOTEL, Humber Rd., Coventry, Karalienės Elžbietos II vainkavimo proga, š.m. birželio mėn. 1 d. rengia lietuvišką šokių vakarą. Šokiams gros lietuviškas džazas. Veiks baras. Pradžia 6 val. 30 min. vakaro. Humber Hotelis pasiekiamas Nr. 3. (Stoke Aldermoor) autobusu.

Maloniai kviečiame atsilankyti visus coventriškius, o taip pat ir svečius artimesnų apylinkių.

Vakaro pelnas skiriamas DBLS Centro Valdybai.

DBLS Vyties skyriaus valdyba

Linksmai ir pigiai atostogas praleisite gražiame pajūryje, BLACKPOOLYJE

Rašyti: Mrs.D.Morgan, 62,Holmfield Road, Blackpool, N.S.

SAVAITGALIO MALONUMAI...

Britanijos LIETUVIS
EUROPOS LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

THE LITHUANIAN WEEKLY
Leidžia — DBLS Centro Valdyba su Europos Lietuvių Bendruomenėmis, kurias atstovauja: Pr. Zundė — Vokietija, J. Masiulis — Prancūzija, J. Dėdinas — Belgija, A. Paulaitis — Šveicarija, J. Lingis — Švedija, S. Lozoraitis (jun) — Italija, A. Galkus — Olandija, Č. Šliašinskas — Danija ir A.Gliornertas — Austrija.

Red. Br. Daunoras. Redakcijos ir Administracijos adresas: 43, Holland Park, London, W.11 Telf. PARk 9699.
Redakcija raštus taiso ir trumpina savo nuožiūra.
Prenumeratos kaina: metams — 35 šl. 6 mėn. — 20 šl. 3 mėn. — 12 šl.
Užsienyje metams — 6 doleriai.
Skelbimai: spaudos eilutė arba jos vieta — 1 šl.
Adreso pakeitimas — 1 šl. Paskiras numeris — 1 šl.
Spausdina NIDOS spaustuvė, 3, Southern Row, W.10.

Printed by NIDA Press, 3 Southern Row, London, W.10.